

L. ANDRESEN

Eesti
rahvakoolide võrk
19. sajandil

50 137
E.VILDE NIMELINE TALLINNA
PEDAGOOGILINE INSTITUUT

LEMBIT ANDRESEN

Eesti
rahvakoolide võrk
19. sajandil

KIRJASTUS „VALGUS”
TALLINN 1970

9(E)
163

Toimetanud V. Labi
Kunstiliselt kujundanud A. Kallam

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

76308

Лембит Андресен, Сеть эстонских уездных школ в XIX веке. На эстонском языке. Издательство "Валгус", Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja A. Haljamaa. Kunstiline toimetaja H. Keigo. Korrektor E.-M. Vernik. Trükkida antud 23.II 1970. Paber 60x84/16. Trükipoognaid 8,25. Tingtrükipoognaid 7,67. Arvestuspoognaid 3,62. Trükiarv 500. MB-00961. Tellimuse nr. 19. VÕT-1 rotaprint, Tallinn, Sakala 21. Hind 15 kop.

S a a t e k s .

Eesti talurahva üldisele kirjaoskusele pandi alus seitsmeteistkümnenda sajandi lõppkümnenditel koolivõrguga, mille algatajaks oli Bengt Gottfried Forselius. See võrk oli esietsa hõre, kuid selle tulemuseks oli üsna laialdane lugemis- ja mõnevõrra ka kirjutamisoskus. Põhjasõja ajal jäi Liivimaal koolivõrk osaliselt püsima, Eestimaal aga enamasti hävines. Sõjajärgsete aastate kestel jäid varem asutatud koolid ometi seisu. Ühelt poolt põhjustas koolivõrgu hävinemise rahva vaesumine ning rahvaarvu suur vähenemine, eriti Põhja-Eestis, teiselt poolt aga asjaolu, et riigivõim ei nõudnud mõisnikelt enam koolide korraldamist ja omapoolset huvi mõisnikel selleks ei olnud. Kaheksateistkümnendal sajandil arenes talurahva lugemis- ja kirjutamisoskus kohati ilma koolide abita rahva enese algatusel; silmapaistev oli vennastekoguduse toetus.

Liivimaal rajati juba kaheksateistkümnendal sajandil üksikuis kihelkondades, eriti Tartu- ja Võrumaal, hilisema koolivõrgu tähelepanдав osa. Nii asutati Võnnu kihelkonnas tervelt 18 kooli (aa. 1765 - 1797), Otepääl 11 kooli (aa.

1763 - 1797), Maarja-Magdaleenas 9 kooli (aa. 1730 - 1786), Äksis 8 kooli (aa. 1775 - 1786), Kanepis 12 kooli (a. 1786), Põlvas 9 kooli (a. 1766), Kodaveres 8 kooli (aa. 1765 - 1775), Sangastes 5 kooli (a. 1795) ja Vastseliinas 4 kooli (aa. 1737 - 1766). Viljandimaal paistab silma Põltsamaa kihelkond kümne kooliga (aa. 1784 - 1790) ja Pilistvere kahe kooliga veelgi varasemast ajast (aa. 1723 - 1789). Neis ja mitmes teiseski kihelkonnas jätkus koolide asutamine ka üheksateistkümnenda sajandi alguses.

Koolide asutamine 18. sajandil ja 19. sajandi esimesel poolel ei olnud mingi seadusega kindlustatud. Varasemad koolid ja üksikute kihelkondade koolivõrgud näitavad kohalike algatusi. 18. sajandil ja 19. sajandi alguses oli koolivõrgu rajamises suuri teeneid üksikutel pastoritel, kelle hulgas ratsionalistlik haridus oli üldiselt levinud.

Püsiva koolivõrguta maakohtades oli kirjaoskuse õpetamisel mitmesuguseid vorme, nagu koduõpetus lugemisoskusega vanemate junatusel, rändkoolmeistrite töö koos koduõpetusega, pühapäevakoolid, köstrikoolid ja üksikjuhtudel kihelkonnakoolid. Raske on tõmmata selget piiri koduõpetuse ja kooli vahele.

Nii oli eesti hariduselu kujunemises tunduv vahe kahe kubermangu vahel, Liivimaal aga käisid teistest maakondadest ees Tartu- ja Võrumaa. Enam või vähem lõplik koolivõrk kujunes mõlemas kubermangus 19. sajandil talurahvaseadustega määratud kohustuste mõjul.

Eelolevaga tehakse esimene katse talurahvale määratud

(küla- ja kihelkonna-) koolide nimistu loomiseks kogu Eesti kohta (kaasa arvatud Saare- ja Hiiumaa) selles ulatuses, nagu koolivõrk oli kujunenud 19. sajandi lõpuks. Olgu märgitud, et ülevaade Saaremaa koolivõrgust on vähem autentne, kui võrd andmed pärinevad 1911. a. küsitluslehtedest.

Kättesaadavate allikate alusel on puütud kindlaks määrata ka iga kooli asutamisaasta, nimelt see aasta, mis ajast teatud kool püsivalt töötas.

19. sajandi koolidest on trükiteoseid, mis annavad andmeid koolide ja õpilaste arvu kohta. ¹ Halvem on lugu koolide asutamise ajaga. Esmakordselt esitatakse Eestimaa koolide nimistu koos asutamisaastatega 1886, kuid suurte eksimustega. ² Palju teateid üksikute koolide kohta annavad suurelt kavandatud töö "Eesti" ilmunud köited, mis ei hõlma aga kogu maad. Mõnevõrra teateid annavad üksikute kihelkondade ajalood ja mõned juhuslikumad tööd.

Arhiivmaterjalidest annab Eestimaa Konsistooriumi fond Eesti NSV Riiklikus Ajaloo Keskarhiivis nn. oktoobriaruannete näol ülevaate Põhja-Eesti rahvakoolide asutamise kohta 1835. aastast 19. sajandi lõpuni. Suure ja usaldus-

---

¹ E. H. Busch, Materialien zur Geschichte und Statistik des Kirchen- und Schulwesens der Ev.-Luth. Gemeinden in Russland. I. St. Petersburg, 1862;

Военно-статистическое обозрение Российской Империи. Том VII, часть 3. Эстляндская губерния. Санкт-Петербург, 1852;
Военно-статистическое обозрение Российской империи. Том VII, часть 2. Лифляндская губерния. Санкт-Петербург, 1853.

² Обзор Эстляндской губернии за 1886 год. Список учебных заведений Эстляндской губернии всех ведомств и всех категорий за 1886 год. РАКА Leningradis, f.1284, nim. 223, s.-ü. 61, l. 1-75.

väärse materjali koolide olukorrast pakuvad Õpetatud Eesti Seltsi küsitluslehed 1863. aastast. Veidi piiratumalt valgustab olukorda Siseasjade Ministeeriumi Keskstatistika Komitee ankeet 1880. aastast ning Liivimaa Ülem-maakooliameti saksakeelne ankeet kihelkonna koolikomisjonidele 1883. aastast. Andmeterikkad on ka kirikufondid.

Väärtuslikke teateid sisaldavad Tartu üliõpilaste kogutud rahvamälestused, nn. ajalooline traditsioon, mida valdavas osas säilitatakse Kirjandusmuuseumi käsikirjade osakonnas.

Andmeid koolide asutamise kohta leidub ka NSVL Riiklikus Ajaloo Keskarhiivis Leningradis. Käesolevas aines on tähtsamad fondid 733 ja 1284. Esimeses leidub 1911. aastal koolidele saadetud küsitluslehtede andmeid¹, teises - Eestimaa kubernerri aruanne koolide nimistuga, milles on ka nende asutamise aegu.

Käesolev töö ei pea silmas esimest eesti talurahvale määratud koolivõrku, mis rajati 17. sajandi lõppkümnenditel. Siin antud andmed peavad silmas 18. või 19. sajandil asutatud koole, mis püsisid 19. sajandi lõppkümnenditel. Kui mõnegi kooli esmakordne asutamisaasta kuulub siin märgitust varasemasse aega, siis tähendab see kooli ajutise katkemise arvestamist. Esialgse, 17. sajandi koolivõrgu selgitamine seisab veel ees.

---

¹ Eesti NSV TA Ajaloo Instituudi valduses on küsitluslehtede mikrofilmid, mida autor koos üliõpilastega on kasutanud.

Autor on tänulik Eesti NSV Riikliku Ajaloo Keskarhiivi töötajatele, kes abistasid tarvilike dokumentide leidmisel ning korrastamisel. Suure töö on teinud E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilased, kes koostaja juhendamisel töötasid läbi paljude kihelkondade arhiivimaterjalid. Kedavere, Otepää, Võnnu, Kolga-Jaani, Viru-Nigula kihelkondade, Saare- ja Hiiumaa kohta loovutasid käesoleva ülevaate koostajale oma materjalid E. Uibu, M. Mägi, L. Rootsmäe, O. Ibius, E. Selli, A. Seppel ja V. Mäeumbaed, kellele kuulub autori südamlük tänu.

PÕHJA-EESTI

(Eestimaa kubermangu)

KÜLAKOOLID

V I R U M A A

V a i v a r a k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Perjatse	1835	ENSV RAKA, f.1187, nim.1,s.-ü.505:9,1.31
Uus-Sõtke ja		
Vana-Sõtke	1836	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.507:9,1.26
Puhkovo	1836	Sealsamas, 1.26
Utria	1836	Sealsamas, 1.26
Türsamäe	1847	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.518:10,1.17
Härmamäe	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.524:10,1.8
Narva-Jõesuu	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.534:5,1.95
Auvere	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.536:12,1.160
Joala	1865	Sealsamas, 1.160
Kutruküla	1865	Sealsamas, 1.160
Repniku	1865	Sealsamas, 1.160
Samokrassi	1869	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.540:5,1.193
Väike-Soldi-		
no	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.541:5,1.216
Mustjõe	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.545:5,1.131
Vaivara mõi-		
sakeol	1878	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.549:5,1.114
Meriküla	1883	ENSV RAKA, f.1187, nim.2,s.-ü.554:5,1.76

¹ Andmete kogumisel abistas autorit üliõpilane A.Pressi.

Jõhvi (Iisaku) kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kukruse	1788	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.175
Kohtla	1789	Sealsamas, l.183
Kahula	1807	Sealsamas, l.151
Atsalama	1818	Sealsamas, l.159
Sempa	1819	Sealsamas, l.189
Järve	1819	Sealsamas, l.187
Mäetaguse	1819	Sealsamas, l.185
Puru	1820	Sealsamas, l.165
Võide	1821	Sealsamas, l.177
Konju	1822	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1942, l.37
Vasavere	1826	Sealsamas, l.5
Ohakvere	1828	Sealsamas, l.61
Kalina	1829	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.149
Võrnu	1833	Sealsamas, l.163
Illuka	1837	Sealsamas, l.181
Ratva	1838	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1942, l.29
Toila	1841	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.167
Päite	1841	Sealsamas, l.161
Tudulinna	1842	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1942, l.141
Ontika	1843	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.514:10, l.45
Jõuga	1843	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.153
Valaste	1843	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1942, l.65

¹ Iisaku kihelkond eraldati Jõhvi kihelkonnast 1866. a. Ku-
na koolivõrk kujunes varem, esitatakse kahe kihelkonna
koolid koos.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Peeri	1850	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.ü.1942, l.73
Imatu	1852	Sealsamas, l.109
Varesmetsa	1852	Sealsamas, l.129
Kauksi	1862	Sealsamas, l.117

Lüganuse kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Aidu	1834	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.503:10, l.8
Varja	1834	Sealsamas, l.8
RHäsa	1834	Sealsamas, l.8
Lüganuse	1844	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.64
Erra	1844	Sealsamas, l.64
Saka	1844	Sealsamas, l.64
Purtse	1849	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.520:10, l.11
Kestla	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.15
Soonurme	1857	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.528:3, l.29
Savala	1861	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.432:4, l.58
Turumaa	1875	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.546:5, l.132

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane E.Neider.

V i r u - N i g u l a   k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Miila	1828	ENSV RAKA, f.99, nim.1,s.-ü.153,1.32
Sämi	1849	ENSV RAKA, f.854,nim.3,s.-ü.38,1.278
Varudi	1859	ENSV RAKA, f.855, nim.1, s.-ü.23,1.8
Rannu	1860	ENSV RAKA, f.99, nim.1,s.-ü.153,1.31
Pada	1864	ENSV RAKA, f.1231,nim.1,s.-ü.31,1.32
Kunda (küla)	1864	ENSV RAKA,f.854,nim.1,s.-ü.1944,1.97
Nõmmiste	1865	ENSV RAKA, f.1231,nim.1,s.-ü.31,1.32
Koila	1866	Sealsamas, 1.32
Iila	1866	Sealsamas, 1.32
Vasta	1867	Sealsamas, 1.32
Kabala	1869	Sealsamas, 1.32
Mahu	1871	Sealsamas, 1.32
Härjapea	1878	Sealsamas, 1.32
Sarapiku	1879	Sealsamas, 1.32
Malla	1883	"Eesti Postimees" 4. I 1884, nr. 1
Uljaste	1885	ENSV RAKA, f.1231,nim.1,s.-ü.31,1.32

¹ Tabel on koostatud E. Selli kogutud andmete põhjal.

Haljala kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Esku	1840	<u>G.Veinmann</u> , Esku kooli ajalugu. 1923. (Käsikiri autori valduses.)
Sagadi	1843	ENSV RAKA, f.855, nim.1, s.-ü.23, l.28
Vanamõisa	1846	ENSV RAKA, f.1173, nim.1, s.-ü.26, l.1
Maheda	1849	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.519:10, l.53
Põdruse	1852	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.522:10, l.33
Läsna	1854	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.82
Ama	1858	ENSV RAKA, f.854, nim. 1, s.-ü.1941, l.51
Auküla	1861	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.531, l.59
Katela	1861	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü. 1941, l.1
Võipere	1861	Sealsamas, l.11
Kavastu	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.532:4, l.77
Varangu	1862	Sealsamas, l.77
Kihlevere	1862	ENSV RAKA, f.1224, nim.1, s.-ü. 240, l.2
Metsiku	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.59
Kandle	1865	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1941, l.18
Vihula	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.536:12, l.227
Selja	1868	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.539:5, l.49
Annikvere	1868	Sealsamas, l.49
Käsmu	1873	Sealsamas, l.172
Veltsi	1876	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.547:5, l.37
Kisuvere	1876	Sealsamas, l.37

¹ Autorit on abistanud üliõpilased V. Kaldmäe ja R. Kolk.

K a d r i n a   k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Neeruti	1800	<u>J. Illak</u> , Neeruti kooli ajalugu. "Eesti Kirjandus" 1910, lk. 131
Jõepere	1834	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.503:10, l.10
Üdriku	1834	Sealsamas, l.10
Hulja	1837	ENSV RAKA, f.855, nim.1, s.-ü. 23, l.29
Lagila	1847	ENSV RAKA, f.354, nim.1, s.-ü.1943, l.40
Hõbeda	1848	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.142
Kõnnu	1851	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.522:10, l.47
Palmse	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.58
Arbavere	1857	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.529:3, l.71
Kolu	1861	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.133
Saksi	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.79
Männiku	1862	Sealsamas, l.79
Vohnja	1862	Sealsamas, l.79
Undla	1865	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1943, l.104
Lante	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.186
Mädapea	1870	Sealsamas, l.186
Pala	1871	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.542:5, l.108
Piira	1872	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.543:5, l.164
Võsu	1898	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 123, l.297

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane T. Sakk.

Rakvere kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Levala (Ka-		
ritsa)	1836	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.511:10, l.43
Kaarli	1839	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.510:10, l.50-51
Lepna (Tõrma)	1840	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.511:10, l.43
Kohala	1848	ENSV RAKA, f.855, nim.1, s.-ü.25, l.30
Silla	1859	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.530:4, l.18
Paatna (Kloo-		
di)	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.81
Aluvere	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.58
Aresi	1863	Sealsamas, l.58
Arkna	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.127
Vetiku	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.538:5, l.188-189
Laanemõisa	1867	Sealsamas, l.188-189
Sooaluse	1875	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.546:5, l.55
Andja	1879	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü.61, l.7
Päide	1880	Sealsamas, l.7
Rägavere	1882	Sealsamas, l.7

¹ Töö autorit abistas andmete kogumisel üliõpilane E.Rätsep.

V i r u - J a a g u p i k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Mõdriku	1842	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1941, l.92
Vinni	1842	Sealsamas, l.121
Aruküla	1844	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.66
Oonurme	1844	Sealsamas, l.66
Raudlepa	1844	Sealsamas, l.66
Roela	1844	Sealsamas, l.66
Tudulinna	1844	Sealsamas, l.66
Küti	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.516:10, l.54
Kantküla	1848	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.519:10, l.47
Nurkse	1848	Sealsamas, l.47
Tudu	1850	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.521:10, l.51
Mäetaga	1854	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.92
Inju	1856	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.526:3, l.77
Lemmako	1858	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.528:3, l.75
Voore	1859	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.529:4, l.13
Tammiku	1859	Sealsamas, l.14
Kehala	1861	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.531:4, l.69
Kaukei	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.73
Koeravere	1863	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.146
Kuivajõe	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.135
Pajusti	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.16
Näsu	1885	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.556, l.65

¹ Andmeid aitas koguda üliõpilane P. Kivik.

V ä i k e - M a a r j a k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vao	1834	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.503:10, l.41
Porkuni	1834	Sealsamas, l.41
Põdrangu	1834	Sealsamas, l.41
Aburi	1837	<u>J. Elken</u> , Väike-Maarja koolide ajalugu. "Esti Kirjandus" 1928, lk.559
Avispea	1840	Sealsamas, lk.559
Loksa	1843	Sealsamas, lk.554
Rastla	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.516:10, l.56
Kadila	1850	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1944, l.41
Assamalla	1852	<u>J. Elken</u> , Väike-Maarja koolide ajalugu. "Esti Kirjandus" 1928, lk.492
Pandivere	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.86
Sootaga	1855	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.526:3, l.75
Uniküla	1858	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.527:4, l.12
Püha	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.537:5, l.113
Räitsvere	1866	Sealsamas, l.113
Kaarma	1872	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.543:5, l.61
Nurmetu	1872	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.543:5, l.61
Eipri	1872	<u>J. Elken</u> , Väike-Maarja koolide ajalugu. "Esti Kirjandus" 1928, lk.551
Naraka	1880	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü. 61, l.8

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane E. Saarep.

Si m u n a k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Lõusa	1822	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1945, l.17
Rahkla	1830	Sealsamas, l.45
Paasvere	1836	Sealsamas, l.37
Määri	1838	Sealsamas, l.29
Avanduse	1838	Sealsamas, l.1
Salla	1839	Sealsamas, l.57
Venevere	1840	Sealsamas, l.76
Rohu	1840	Sealsamas, l.53
Tammiku	1840	Sealsamas, l.71
Käru	1842	ENSV RAKA, f.854, nim.1944, l.1
Koila	1842	ENSV RAKA, f.854, nim.1949, l.9
Piibe	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.70
Lasinurme	1849	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.519:10, l.41
Selli	1850	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.520:10, l.42
Mõisamaa	1852	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.522:10, l.26
Rakke	1855	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1945, l.49
Võivere	1855	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.525:10, l.35
Kurtna	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.
		53-54
Sootiigi	1871	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.542:5, l.161
Moora	1874	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1945, l.21
Nadala	1884	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.555:5, l.30

¹ Andmeid aitas koguda üliõpilane A. Säde.

J Ä R V A M A A

A m b l a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Moe	1827	ENSV RAKA, f.854, nim.2, s.-ü.1935, l.57
Kukevere	1840	Sealsamas, 1.29
Rakke	1840	Sealsamas, 1.69
Koigi	1840	Sealsamas, 1.25
Käravete	1840	Sealsamas, 1.41
Läpi	1840	Sealsamas, 1.45
Jäneda	1841	Sealsamas, 1.13
Pruuna	1842	Sealsamas, 1.65
Tapa	1842	Sealsamas, 1.77
Jootna-Räsna	1844	Sealsamas, 1.9
Roosna	1845	Sealsamas, 1.73
Kuru	1851	Sealsamas, 1.37
Karkuse	1860	Sealsamas, 1.21
Nahe	1863	Sealsamas, 1.61
Rava	1863	Sealsamas, 1.55
Ojaküla	1865	Sealsamas, 1.49
Rägavere	1865	Sealsamas, 1.53
Prümli	1867	Sealsamas, 1.51
Koolmu	1870	Sealsamas, 1.5
Järvajõe	?	
Kuru	?	
Uudeküla	?	

J ä r v a - M a d i s e k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Lohala	1847	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1937, l.18
Kaalepi	1847	Sealsamas, 1.22
Ahula	1863	Sealsamas, 1.5
Oeti	1863	Sealsamas, 1.13
Ageri	1865.	Sealsamas, 1.1
Aravete	1865	Sealsamas, 1.26
Albu	1866	Sealsamas, 1.9
Orgmetsa	1882	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü. 61, l.10

J ä r v a - J a a n i k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vallaste	1828	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1936, l.28
Metsataga	1836	Sealsemas, l.28
Võhmuta	1839	Sealsamas, l.60
Kurisoo	1839	Sealsamas, l.14
Vajangu	1839	Sealsamas, l.21
Koidika	1844	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.28
Einmanni	1849	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.520:10, l.33
Orina	1850	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.521:10, l.25
Jalgsema	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.95
Ksevuka	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:10, l.84
Karinu	1880	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.551:5, l.86

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane E. Kiili.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Udeva	1834	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.503:10, l.13
Norra	1835	KM KO, F 199, M 40, l.99
Merja	1835	Sealsamas, l.99
Varangu	1839	"Järva Teataja" 26. XI 1934, nr.140
Lligvalla-Ao	1843	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.514:10, l.20
Visusti	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.516:10, l.14
Vao	1847	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.518:10, l.36
Kalista	1847	Sealsamas, l.36
Vahu	1847	Sealsamas, l.36
Kuusna	1848	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.519:10, l.25
Puhmu	1849	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.514:10, l.20
Aavere	1850	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.521:10, l.33
Metsla	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.28
Ramma	1863	Sealsamas, l.28
Nõmmküla	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.536:12, l.199
Raigu	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.537:5, l.77
Vaali	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.538:5, l.49
Rõhu	1869	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.540:5, l.87
Lahu	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.56
Väinjärve	1877	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.548:5, l.44
Aruküla	1879	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.550:5, l.66

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane M. Aare.

P e e t r i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Päinurme	1790	ENSV RAKA, f. 854, nim. 1, s. -ü. 1937, l. 78
Palu	1828	Sealsamas, l. 74
Esna	1831	Sealsamas, l. 38
Kodasema	1835	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 503:10, l. 14
Särgvere	1835	Sealsamas, l. 14
Huuksi	1837	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 505:9, l. 15
Öötla	1841	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 511:10, l. 23
Koigi	1843	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 513:10, l. 10
Prandi	1843	Sealsamas, l. 10
Vodja	1843	Sealsamas, l. 10
Viisu	1852	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 522:10, l. 23
Koorti	1852	Sealsamas, l. 23
Koigi (Siga- pusma)	1862	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 532:4, l. 133
Kareda	1867	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 537:5, l. 85
Silmsi	1870	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 541:5, l. 27
Ammuta	1870	Sealsamas, l. 27
Köisi	1873	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 544:5, l. 23
Kodasmaa	1884	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 555:5, l. 192

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Paide kiriku-		
kool	1854	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.525:10, l.62
Valgma	1832	<u>J. Eelnurme</u> , Paide Püha Risti kogudus. Paide, 1936, lk. 49
Mäo	1849	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.519:10, l.18
Sõmeru	1849	Sealsamas, l.18
Eivere	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.536:12, l.192
Mündi	1866	Sealsamas, l.192
Präama	1866	Sealsamas, l.192
Mustla	1877	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.548:5, l.78
Mäo-Tarbja	1878	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.549:5, l.85

¹ Autorit abistas üliõpilane K. Einpalu.

T ü r i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Lõõla	1830	ENSV RAKA, f.1237, nim.1, s.-ü.30, l.3-4 ¹
Kirna	1834	
Piiometsa	1836	
Jänja	1842	
Kirila	1845	
Räo	1851	
Retla	1853	
Väätsa	1853	
Änari	1856	
Vahastu	1858	
Lokuta	1860	
Tänasilma	1864	
Tori	1864	
Oisu	1864	
Vissuvere	1864	
Taikse	1865	
Mäeküla	1868	
Äiamaa	1874	
Põikva	1874	
Kolu	1876	

¹ Kõik andmed saadud samast allikast.

H A R J U M A A

K u u s a l u k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Uuri	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.537:5, l.47
Hirvli	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.538:5, l.25
Pirsallika	1867	Sealsamas, l.25
Valkla	1867	Sealsamas, l.25
Kaberla	1867	Sealsamas, l.25
Loksa	1867	Sealsamas, l.25
Kolga	1867	Sealsamas, l.25
Suru	1867	Sealsamas, l.25
Pärispea	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.40
Muuksi	1875	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.546:5, l.98
Leesi	1876	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.547:5, l.83

¹ Andmeid aitas koguda üliõpilane K. Hiieaas.

J õ e l ä h t m e k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kure	1834	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.503:10, l.9
Saunja	1834	Sealsamas, l.9
Jõelähtme	1851	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.517:10, l.64
Randvere	1864	<u>J. Reintal</u> , Tagasivaade Jõelähtme koguduse möödaläinud aegade peale. Tallinn, 1912.
Jägala	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.24
Hülgase	1865	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1933, l.15
Kostivere	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.538:5, l.20
Nehatu	1866	Sealsamas, l.20
Prangli	1869	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.178
Paju	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.180

¹ Andmeid aitas koguda üliõpilane L. Beletski.

H a r j u - J a a n i   k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Harju-Jaani kõstrikool	1717	<u>N. Treumuth</u> , Harju-Jaani kihelkonna aja- lugu Põhjasõjast kuni pärisorjuse kaota- miseni (1700-1816). Käsikiri. Tartu, 1931, lk. 137
Peningi	1841	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 512:10, l. 43
Kiviloo	1844	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 515:10, l. 52
Raasiku-Kambi	1847	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 518:10, l. 47
Anija	1850	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 521:10, l. 76
Kehra	1850	Sealsamas, l. 76
Perila	1866	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 537:5, l. 51
Haljava	1867	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 538:5, l. 13
Pikavere	1869	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 540:5, l. 27

¹ Andmed kogus üliõpilane L. Metsis.

J ü r i k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Sausti	1861	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.532:4, l.111
Aruküla	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.114
Vaida	1864	KM KO, F 199, M 54, lk. 129
Lehmja (Kurna)	1868	Sealsamas, lk. 124
Rae	1868	ENSV RAKA, f.93, nim.1, s.-ü.38, l.13
Nabala	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.168
Lagedi	1871	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.542:5, l.35
Mõigu	1872	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.543:5, l.106
Kantjala	1876	ENSV RAKA, f.93, nim.1, s.-ü.98, l.13

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane R. Lainemaa.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kose kiriku-		
kool	1840	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 510:10, l. 37
Oru	1834	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 503:10, l. 28 vt. ka ENSV RAKA, f. 2569, nim. 1, s.-ü. 77, 1, 23
Pannküla	1837	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 507:9, l. 33
Voose	1843	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 513:10, l. 41
Harmi	1843	Sealsamas, l. 41
Alavere	1845	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 517:10, l. 73
Palvere	1850	ENSV RAKA, f. 855, nim. 1, s.-ü. 13, l. 18
Uuemõisa	1856	KM KO, G. Vilbaste käsikirjade kog. M:58
Ravila	1863	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 532:4, l. 107
Kata	1869	ENSV RAKA, f. 3808, nim. 1, s.-ü. 1, l. 10-16
Pikavere	1869	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 540:5, l. 77
Triigi	1871	Triigi algkooli kroonika. Lk. 1 (Asub Kõue Algkoolis.)
Saarnakõrve	1874	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 545:5, l. 51
Tuhala	1878	ENSV RAKA, f. 3808, nim. 1, s.-ü. 1, l. 89
Tammiku	1879	ENSV RAKA, f. 3789, nim. 1, s.-ü. 19, l. 1-2
Pikva	1879	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 566:4, l. 21

¹ Autorit abistas andmete kogumisel üliõpilane M. Aljas.

J u u r u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kasvandu	1842	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1932, l.93
Pae	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.538:5, l.7
Salutaguse	1868	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.539:5, l.76
Oblo	1868	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1932, l.105
Maidla	1868	Sealsamas, l.113
Mahtra	1869	Sealsamas, l.109
Kedeva	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.165
Ingliste	1870	Sealsamas, l.165
Pirgu	1871	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1932, l.77
Juuru	1871	Sealsamas, l.73
Purila	1879	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.165

R a p l a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Järvakandi	1841	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.513:10, l.32
Kalbu	1844	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1934, l.105
Kodila	1851	Sealsamas, l.113, vt. ka KM KO, F 200, M 15:2, lk. 15
Kabala	1864	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1934, l.97
Kuusiku	1864	Sealsamas, l.117
Raiküla	1866	Sealsamas, l.129
Valtu	1867	Sealsamas, l.149
Selli	1868	Sealsamas, l.137
Alu	1868	Sealsamas, l.85
Rapla	1868	Sealsamas, l.133
Ohekatku	1869	Sealsamas, l.121
Hagudi	1870	Sealsamas, l.89
Vastja	1871	Sealsamas, l.109
Keava	1872	Sealsamas, l.101
Ohukatsu	1876	Sealsamas, l.125
Kehtna	1878	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü. 61, l.5

H a g e r i   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kohila	1851	TLA, f.868, nim.1 (ajalooline õiend)
Salutaguse	1862	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1932, l.41
Lohu	1864	"Perno Postimees" 7.III 1865, nr.11
Sutlema	1866	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1932, l.45
Pahkla	1867	Sealsamas, l.25
Saku	1869	Sealsamas, l.37
Haiba	1869	Sealsamas, l.1
Ruila	1872	Sealsamas, l.33
Kirna	1872	Sealsamas, l.5
Rabivere	1872	Sealsamas, l.29
Maidla	1873	Sealsamas, l.17
Kurtna	1880	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.551:5, l.57

Keila kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kumna	1835	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.34
Keila	1860	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.540:4, l.4
Joa	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.532:4, l.22
Vääna	1862	Sealsamas, l.22
Pagavere	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.43
Orava	1863	Sealsamas, l.43
Liikva	1863	Sealsamas, l.43
Nage	1863	Sealsamas, l.43
Muraste	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.88
Klooga	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.179
Valingu	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.537:5, l.184
Ranna	1867	Sealsamas, l.184
Vahi	1869	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.539:5, l.208
Kääsalu	1869	Sealsamas, l.208
Harku	1869	Sealsamas, l.208
Tuula	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.540:5, l.238
Ohtu	1871	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.54
Lehola	1872	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.542:5, l.111
Ääsmäe	1872	Sealsamas, l.111
Rahula	1873	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.543:5, l.127
Vanamõisa	1873	Sealsamas, l.127
Jälgimäe	1873	Sealsamas, l.127

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane T. Tarmel.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Üksnurme	1875	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, 1.29
Maero	1878	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.548:5, 1.37
Jõgisoo	1882	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.552:5, 1.36

N i s s i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Ellamaa	1861	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, 1.31
Ebapere	1863	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1934, 1.73
Laitse	1864	Sealsamas, 1.49
Leetsi	1866	Sealsamas, 1.57
Soone	1868	Sealsamas, 1.53
Nurme	1870	Sealsamas, 1.61
Vardi	1874	Sealsamas, 1.81
Kaelma (Var- bola)	1878	Sealsamas, 1.65
Põlli	1879	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü. 61, 1.5
Pajaka	1882	Sealsamas, 1.5

Harju-Madise ja Risti
kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Risti	1857	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.165
Leetse	1858	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1934, l.33
Vasalemma	1859	Sealsamas, l.45
Padise-Aude- välja	1859	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.185
Vihterpalu	1861	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.532:4, l.47
Aruküla	1862	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1934, l.29
Ämari	1862	Sealsamas, l.25
Põllküla	1863	Sealsamas, l.41
Nõva	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:5, l.165
Hattu	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.536:12, l.23
Laoküla	1871	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1934, l.37

¹ Risti kihelkond eraldati Harju-Madise kihelkonnast 1870. aastal. Kuna koolivõrk kujunes varem, esitatakse kahe kihelkonna koolid koos.

L Ä Ä N E M A A

M ä r j a m a a k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kasti	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.83
Haimre	1846	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.516:10, l.35
Valgu	1847	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1939, l.100
Sipa	1850	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.520:10, l.59
Vaimõisa	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.523:10, l.83
Sõtke	1859	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.529:4, l.57
Märjamaa	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.146
Konovere	1868	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.539:3, l.112
Tolli	1869	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.540:5, l.225
Paeküla	1878	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.549:5, l.119
Lümandu	1879	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.550:5, l.6
Orgita	1882	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü. 61, l.12
Kohatu	1890	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.563:4, l.88

¹ Andmeid aitas koguda üliõpilane R. Tiedemann.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Piirsalu	1836	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.506:10, l.34
Teenuse	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:20, l.89
Päri	1851	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.521:10, l.54
Sooniste	1852	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.522:10, l.55
Koluvere	1857	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.527:3, l.49
Maidla	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.532:4, l.34
Loodna	1862	Sealsamas, l.34
Kuijõe	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.47
Leevri	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.537:5, l.209
Vaikna	1870	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.541:5, l.141
Liivi	1870	Sealsamas, l.141
Jõgisoo	1871	Sealsamas, l.141

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane V. Paulus.

V i g a l a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Jädivere	1823	ENSV RAKA, f.855, nim.1, s.-ü.22, l.5
Vigala	1833	Sealsamas, 1.5
Vana-Vigala	1833	Sealsamas, 1.5
Kivi-Vigala	1833	Sealsamas, 1.5
Oese	1840	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.510:10, l.61
Nurtu	1841	ENSV RAKA, f.855, nim.1, s.-ü.22, l.5
Velise	1842	Sealsamas, 1.5
Päärdu	1845	Sealsamas, 1.5
Konuvere ¹	?	

M i h k l i   k i h e l k o n d ²

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Piisu	1856	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1939, l.107
Tõitse	1859	Sealsamas, 1.112
Painvere	1866	Sealsamas, 1.108

¹ Asutamise aasta senini teadmata, 1868.a. kool juba töötas.

² Osa kihelkonda kuulub Pärnumaale.

H a n i l a j a V a r b l a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Illuste	1840	ENSV RAKA, f. 854, nim. 1, s. -ü. 1938, l. 20
Paadremaa	1856	Sealsamas, l. 28
Massau	1859	Sealsamas, l. 24
Nõmme	1872	Sealsamas, l. 37
Tuhu	1873	Sealsamas, l. 32
Virtsu	?	
Varbla	?	
Saulepa	?	

K a r u s e k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vatla ²	1844	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 515:10, l. 94
Karuse	1850	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 521:10, l. 90
Saastna	1851	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 522:10, l. 82
Nehatu	1866	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 537:5, l. 154
Tuudi	1866	Sealsamas, l. 154
Matsalu	1867	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 538:5, l. 178
Tuhu	1874	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s. -ü. 545:5, l. 97

¹ Andmeid on aidanud koguda üliõpilane S. Raik.

² Kool võis töötada ka varem, täpsemad andmed puuduvad.

Lihula ja Kirbla kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Lihula	1846	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.517:10, l.44
Keskküla	1850	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.521:10, l.55
Kasari	1853	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.524:10, l.123
Kloostri	1855	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.526:3, l.47
Vanamõisa		
(Võhma)	1855	Sealsamas, l.47
Säira (Kirb-		
la)	1855	Sealsamas, l.47
Lautna	1855	Sealsamas, l.47
Alaküla	1863	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534, l.48

¹ Lihula ja Kirbla kihelkond eraldati 1857.a. Oktoobriarua-
 ded koolide kohta esitati ka peale seda molemate kihelkon-
 dade kohta koos. Autorit on abistanud andmete kogumisel
 üliõpilane K. Liiv.

Martna kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Martna ²	1844	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 515:10, l. 91
Kesuvere	1844	Sealsamas, l. 91
Putkaste	1844	Sealsamas, l. 91
Ehmja	1844	Sealsamas, l. 91
Väike-Rõude	1844	Sealsamas, l. 91
Suur-Lähtru	1844	Sealsamas, l. 91
Rannamõisa	1844	Sealsamas, l. 91
Laiküla	1851	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 522:10, l. 76
Haeska	1860	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 530:4, l. 83
Suur-Rõude	1876	ENSV RAKA, f. 1187, nim. 2, s.-ü. 547:5, l. 119
Väike-Lähtru	1876	Sealsamas, l. 119

¹ Autorit on abistanud andmete kogumisel üliõpilane S. Pae-süld.

² Varasemate aastate kohta andmed puuduvad. Kõik nimetatud seitse kooli töötasid juba 1844.a.

R i d a l a k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Võnnu	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.93
Kiltsi	1848	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.518:10, l.80
Ungru	1855	ENSV RAKA, f.93, nim.1, s.-ü.84, l.98
Mäemõisa	1855	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.93
Sinalepa	1855	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.525:10, l.100
Uuemõisa	1858	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.528:3, l.8
Parila	1858	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.528:3, l.8
Allika	1862	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.533:4, l.91
Puise	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:2, l.
		35-38
Saaniku	1866	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.536:2, l.101
Kiideva	1867	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.537:5, l.
		142-145

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane E. Aasmaa.

L ä ä n e - N i g u l a k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Taebla	1843	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.513:10, l.6
Kirimäe	1845	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.515:10, l.92
Kärbla	1852	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.522:10, l.77
Palivere	1861	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.368
Vedra	1862	Sealsamas, l.369-370
Seljaküla	1862	ENSV RAKA, f.93, nim.1, s.-ü.84, l.99
Oru	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.17
Uugla	1867	Uugla koolikroonika. Lk.1. (Asub Haapsalu linna arhiivis.)
Keedika	1867	ENSV RAKA, f.1245, nim.1, s.-ü.206, l.10
Tagavere	1879	ENSV RAKA, f.1245, nim.1, s.-ü.207, l.39

¹ Andmete kogumisel abistasid üliõpilased H. Heldema ja L. Ounapuu.

Noarootsi kihelkond

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Niibi	1860	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1940, l.4
Sutlepa	1867	Sealsamas, l.141
Österbi	1868	Sealsamas, l.137
Hübringi	?	
Rooslepa	?	
Passlepa	1873	Sealsamas, l.125
Osmussaar	1883	RAKA Leningradis, f.1284, nim.223, s.-ü. 61, l.12

P ü h a l e p a   k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kärdla kale- vivabriku erakool	1830	Kärdla Keskkooli almanahh "Atra seades" 1964, nr. 1, lk. 4
Kärdla pois- tekool	1862	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.381
Kärdla tütar- lastekool	1863	Kärdla Keskkooli almanahh "Atra seades" 1964, nr. 1, lk. 4
Kassari	1863	KM KO, F 28, M 13:3, lk. 1
Kasevälja	1867	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1940, l.58
Nõmba	1872	Sealsamas, 1.57
Hellamaa	1875	Sealsamas, 1.50
Palade	1884	Palade kooli kroonika (asub Palade 8-kl. Koolis.)

R e i g i   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Pandja	1862	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.376
Metsiku	1862	Sealsamas, 1.375
Kõpu	1873	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1940, l.69

¹ Hiiumaa kihelkondade ülevaated koostas V. Mäeumbaed.

K ä i n a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Putkaste		
(Käina)	1858	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.77, l.377
Hallika		Keina valla Vaku algkooli kroonikaraa-
(Vaku)	1864	mat. lk. 3
Ühtri	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.536:12, l.128
Jausa	1865	Sealsamas, l.128
Kolga	1897	Käina kiriku kroonikaraamatu ära kiri

E m m a s t e k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Metsalauka	1856	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1940, l.12
Mänspäe	1863	Sealsamas, l.4
Harju	1864	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.534:5, l.111
Valgu ²	?	
Leisu	1893	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.567:5, l.247
Nõmme	1899	Nõmme algkooli kroonika

¹ Emmaste kihelkond eraldati Käina kihelkonnast 1866. aastal.

² Asutamise kohta täpsemad andmed puuduvad. 1865. aastal kool juba töötas.

LÕUNA - EESTI

(Liivimaa kubermangu)

KÜLAKOOLID

TARTUMAA

Torma kihelkond

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kõnnu	1793	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.243
Lohusuu	1793	Sealsamas, l.257
Vadi	1793	Sealsamas, l.259
Torma	1800	Sealsamas, l.227
Aruküla	1800	Sealsamas, l.231
Laekannu	1802	Sealsamas, l.267
Piilsi	1803	Sealsamas, l.261
Lullikatku	1813	Sealsamas, l.251
Tõikvere	1818	Sealsamas, l.235
Kasepää	1820	Sealsamas, l.249
Mustvee	1825	Sealsamas, l.255
Lilastvere	1828	Sealsamas, l.229
Ulvi	1830	Sealsamas, l.265
Näduvere	1834	Sealsamas, l.245
Maldusmaa	1860	Sealsamas, l.263
Tubavere	1870	Sealsamas, l.239
Võtikvere	1871	Sealsamas, l.233
Iravere ¹	?	
Vaiatu	?	

¹ 1879/80.õ.-a. Iravere ja Vaiatu koolid juba töötasid.

Laiuse kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Painküla	1766	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.127
Kõola	1775	Sealsamas, l.139
Okatku	1799	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.287:3, l.4
Reastvere	1823	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.119
Tuimõisa	1823	Sealsamas, l.121
Palupera	1823	Sealsamas, l.115
Kivijärve	1823	Sealsamas, l.125
Jõgeva	1823	Sealsamas, l.129
Endla	1823	Sealsamas, l.137
Rädavere	1823	Sealsamas, l.111
Kantküla	1825	Sealsamas, l.113
Alavere	1825	Sealsamas, l.107
Villakvere	1829	Sealsamas, l.141
Mõisamaa	1836	Sealsamas, l.131
Leedi	1842	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.78, l.64
Sootaga	1848	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.109
Kodisamaa	1850	Sealsamas, l.123
Siimusti	1856	Sealsamas, l.135
Ernsti	1876	Sealsamas, l.133
Kärde	1877	Sealsamas, l.143

¹ Andmete kogumisel abistas üliõpilane T. Maasik.

Palamuse kihelkond

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Mooritse	1816	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.5
Imavere	1818	Sealsamas, l.27
Kosevere	1818	Sealsamas, l.23
Kaiavere	1818	Sealsamas, l.21
Koduküla	1818	Sealsamas, l.3
Änkküla	1819	Sealsamas, l.1
Aruküla	1819	Sealsamas, l.7
Maila	1820	Sealsamas, l.19
Süvalepa	1820	Sealsamas, l.17
Nava	1820	Sealsamas, l.15
Eerikvere	1820	Sealsamas, l.13
Potsola	1820	Sealsamas, l.9
Mõisamaa	1848	Sealsamas, l.11
Kassinurme ¹	?	

¹ 1879/80. õ-a. kool juba töötab.

K u r s i   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Piknurme	1790	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.193
Laeva	1811	Sealsamas, l.197
Tõrve	1815	Sealsamas, l.183
Pööraküla	1816	Sealsamas, l.191
Tammiku	1816	Sealsamas, l.181
Jõrme	1817	Sealsamas, l.189
Altnurga	1861	Sealsamas, l.187
Kursi	1864	Sealsamas, l.203
Väänikvere	1865	Sealsamas, l.199
Utsali	1865	Sealsamas, l.201
Saduküla	1881	Sealsamas, l.195

Ä k s i k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Orge	1775	KM KO, F 200, M 14:1, lk. 115
Raigastvere	1775	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.59
Vedu	1786	Sealsamas, l.65
Maramaa	1786	Sealsamas, l.71
Muru	1786	KM KO, F 200, M 14:1, lk. 115
Lellatsi	1786	Sealsamas, lk. 115
Voldi	1786	Sealsamas, lk. 115
Vahesaare	1786	Sealsamas, lk.115
Haava	1816	ENSV RAKA, f.1266, nim.1, s.-ü.476, l.2
Kärevere.	1816	Sealsamas, l.2
Õvi	1847	ENSV RAKA, f.1266, nim.1, s.-ü.477, l.50
Doona	1864	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.73
Soosaare	1868	ENSV RAKA, f.1266, nim.1, s.-ü.477, l.50
Õvanurme	1874	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.73
Elistvere	1884	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 121, l.138

¹ Andmeid aitas koguda üliõpilane M. Haamer.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vara	1730	ENSV RAKA, f.1427,nim.1,s.-ü.53,l.172
Kaiavere	1786	Sealsamas, l.149
Kõrenduse	1786	Sealsamas, l.151
Pataste	1786	Sealsamas, l.152
Kassema	1786	Sealsamas, l.158
Ruskavere	1786	Sealsamas, l.166
Odivere	1786	Sealsamas, l.164
Vassevere	1786	Sealsamas, l.162
Igavere	1786	Sealsamas, l.168
Kaitsemõisa	1803	Sealsamas, l.154
Vaidavere	1803	Sealsamas, l.156
Kusma-Matja-		
maa	1824	Sealsamas, l.174
Särje	1830	Sealsamas, l.160
Nõmme	1846	Sealsamas, l.170

Tartu-Maarja kihelkond

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tammistu	1798	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.24
Väägvere	1820	Sealsamas, l.20
Lohkva	1820	Sealsamas, l.30
Vasula	1842	Sealsamas, l.28
Kõrvküla	1865	KM KO, F 199, M 34, lk. 162
Raadi mõisa- kool	1875	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.10
Vesneri mõi- sakool	1880	Sealsamas, l.22
Vorbuse ¹	?	
Ilmatsalu	?	
Kavastu	?	
Luunja	?	
Aruküla	?	
Ropka	?	
Reela	?	
Tähtvere	?	

¹ 1879/80. õppeaastal kõik loetletud koolid juba töötasid.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Nõva	1765	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.436:7, l.9
Torila	1766	Sealsamas, l.7-9
Palaküla	1766	Sealsamas, l.7-9
Assikvere	1766	Sealsamas, l.7-9
Suurlahe	1766	Sealsamas, l.13
Alasoo	1775	ENSV RAKA, f.1256, nim.1, s.-ü.66, l.8
Koosa	1775	Sealsamas, l.8
Omedu	1775	Sealsamas, l.8
Haapsipea	1804	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.286:1, l.42-46
Naelavere	1804	Sealsamas, l.43-46
Savastvere	1809	Sealsamas, l.43-46
Sassukvere	1809	Sealsamas, l.47; 50-51
Raatvere	1809	Sealsamas, l.47; 50-51
Punikvere	1809	Sealsamas, l.47-52
Halliku	1809	Sealsamas, l.47-51
Peatskivi	1810	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.286:3, l.35
Moku	1810	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.287:2, l.23-24
Maikavere	1812	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.288:1, l.22
Varnja	1812	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.288:1, l.22
Tedreküla	1814	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.288:5, l.44-46

¹ Andmed kogus E. Uibu.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tähema	1815	ENSV RAKA, f. 1197, nim. 1, s. -ü. 289:1, l. 24-25
Kirtsu	1816	ENSV RAKA, f. 1197, nim. 1, s. -ü. 289:3, l. 31-33

V õ n n u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kriimani	1765	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.820:9
Hammaste	1765	Sealsamas
Mäksa	1765	Sealsamas
Kärsa	1765	Sealsamas
Rasina	1765	Sealsamas
Leevi	1765	Sealsamas
Lootvina	1765	Sealsamas
Kastre-Pera-		
valla	1765	Sealsamas
Sarakuste	1765	Sealsamas
Kaagvere	1765	Sealsamas
Võõbste	1765	Sealsamas
Lääniste	1765	Sealsamas
Kiidjärve	1765	Sealsamas
Piirisaare	1768	ENSV RAKA, f.3172, nim.2, s.-ü.3
Haaslava	1776	Sealsamas
Võnnu	1787	ENSV RAKA, f.1167, nim.1, s.-ü.138
Noorits-Mets-		
küla	1788	ENSV RAKA, f.3072, nim.2, s.-ü.4
Valgesoo	1797	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.285:10
Pedaspää	1809	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.286:2
Ahja-Metsküla	1814	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.289:2

¹ Tabel on koostatud L.Rootsmäe kirja põhjal autorile 9.XI 1969. a.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Terikeste	1848	ENSV RAKA, f.1167, nim.1, s.-ü.38:2
Kurista	1858	ENSV RAKA, f.1167, nim.1, s.-ü.41:6
Poka	1866	ENSV RAKA, f.1167, nim.1, s.-ü.44:4
Laane	1874	ENSV RAKA, f.1167, nim.1, s.-ü.135:5

K a m b j a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kammeri	1814	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.39
Krüüdneri	1825	Sealsamas, l.43
Pühi(küla)	1843	Sealsamas, l.39
Voore	1846	Sealsamas, l.37
Uus-Kambja	1846	Sealsamas, l.27
Vana-Prangli	1846	Sealsamas, l.49
Veski	1846	Sealsamas, l.47
Haaslava	1846	Sealsamas, l.41
Sipe	1853	Sealsamas, l.33
Vastse-Prang-		
li	1855	Sealsamas, l.45
Tööraste	1855	Sealsamas, l.31
Kangru ¹	?	

¹ 1879/80. õ.-a. kool juba töötas.

N õ o k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Keeri	1800	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 54, l. 45
Aiamaa	1803	Sealsamas, 1.59
Vellavere	1813	Sealsamas, 1.57
Luke	1819	Sealsamas, 1.61
Tõravere	1827	Sealsamas, 1.61
Karijärve	1832	Sealsamas, 1.55
Vastsetare	1836	Sealsamas, 1.53
Tamsa	1849	Sealsamas, 1.51
Pihva ¹	?	
Kartla	?	
Tõrvandi	?	
Külitse	?	
Rahinge	?	

¹ 1879/80. õ.-a. kõik loetletud koolid juba töötasid.

P u h j a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Palupõhja	1804	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.101
Karli	1804	Sealsamas, 1.99
Soeva	1804	Sealsamas, 1.97
Kobilu	1804	Sealsamas, 1.95
Võsivere	1804	Sealsamas, 1.93
Rahu	1804	Sealsamas, 1.91
Röömu	1804	Sealsamas, 1.89
Järvaküla	1804	Sealsamas, 1.87
Puhja	1804	Sealsamas, 1.85

R a n n u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Verevi	1804	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.112
Lapetukma	1804	Sealsamas, 1.108
Hirvu	1804	Sealsamas, 1.106
Koopsi	1804	Sealsamas, 1.102
Noorma	1804	Sealsamas, 1.104
Uniküla	1820	Sealsamas, 1.110

R õ n g u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Väike-Rõngu	1813	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.123
Hellenurme	1813	Sealsamas, l.129
Põhu	1813	Sealsamas, l.131
Pühaste	1813	Sealsamas, l.133
Astuvere	1833	Sealsamas, l.121
Koruste	1833	Sealsamas, l.117
Soontaga	1833	Sealsamas, l.135
Raigaste	1869	Sealsamas, l.119 "Eesti Postimees" 24.XII 1869, nr. 51
Uderna	1881	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.127
Kirepi	1882	Sealsamas, l.125

O t e p ä ä k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Päidla	1763	ENSV RAKA, f.1260, nim.1, s.-ü.10, l.31
Arula	1764	Sealsamas, 1.7
Pangodi	1766	Sealsamas, 1.40
Nõuni	1766	Sealsamas, 1.47, 193 <u>Elisabeth Urm</u> , Nõuni kool 1766-1966. (Käsikiri)
Ilmjärve	1797	ENSV RAKA, f.1260, nim.1, s.-ü.10, l.78
Vastse-Otepää		
	(Aiaste) ² 1776	ENSV RAKA, f.1260, nim.1, s.-ü.48, l.2
Pilkuse	1776	Sealsamas, 1.2
Vidrike	1776	Sealsamas, 1.2
Pühajärve	1776	Sealsamas, 1.2
Palupera	1776	Sealsamas, 1.2
Neeruti	1776	Sealsamas, 1.59
Otepää (kiri- kuvalla kool)	1850	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.78, l.273
Makita	1853	ENSV RAKA, f.1260, nim.1, s.-ü.93, l.5-6
Nüpli	1855	Sealsamas, 1.13-14
Kastolatsi	1857	Sealsamas, 1.25-26

¹ Tabeli koostas H. Mägi.

² Kool töötas 1872. aastani Aiaste külas, seejärel Vastse-Otepää külas.

S a n g a s t e   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kihula	1795	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.207
Tagula	1795	Sealsamas, l.211
Keerdi	1795	Sealsamas, l.213
Puka	1795	Sealsamas, l.217
Tõlliste	1795	Sealsamas, l.221
Uniküla	1800	Sealsamas, l.223
Laatre	1875	Sealsamas, l.219
Lauküla ¹	?	

---

¹ 1879/80. õ.-a. kool juba töötas.

V Ö R U M A A

P õ l v a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tilsi	1766	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.151
Navi	1766	Sealsamas, l.145
Joosu	1766	Sealsamas, l.153
Adiste	1766	Sealsamas, l.159
Vanaküla	1766	Sealsamas, l.161
Vastse-Koiola	1766	Sealsamas, l.165
Tsolgo	1766	Sealsamas, l.169
Kioma	1766	Sealsamas, l.181
Peri	1766	Sealsamas, l.175
Mammaste	1800	Sealsamas, l.155
Mooste	1800	Sealsamas, l.189
Tännasilma	1805	Sealsamas, l.177
Himmaste	1807	Sealsamas, l.157
Kauksi	1810	Sealsamas, l.187
Pragi	1812	Sealsamas, l.173
Kääpa	1827	Sealsamas, l.143
Vorbuse	1838	Sealsamas, l.183
Pruusa	1873	Sealsamas, l.178
Rammuli	1875	Sealsamas, l.149
Pauli	1875	Sealsamas, l.167

R ä p i n a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Leevaku	1867	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.210
Saareküla	1871	Sealsamas, 1.234
Parapalu	1873	Sealsamas, 1.232
Meerapalu ¹	?	
Süvahavva	?	
Kõnnu	?	
Viluste	?	
Tooste	?	
Papreküla	?	
Suure-Veerksu	?	
Radamaa	?	
Pääsna	?	
Naha	?	
Mehikoorma	?	

¹ 1812. aastal kõik loetletud koolid juba töötasid.
Vt. ENSV RAKA, f.1269, nim.1, s.-ü.658, l.1

V a s t s e l i i n a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vastseliina		
köstrikskool	1737	<u>Joh. Saarniit</u> , Vastseliina Algskool 1737-1937. Vastseliina, 1937
Tabina	1766	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.125
Tiistre	1766	Sealsamas, l.117
Pugola	1766	Sealsamas, l.129
Hanikase	1873	Sealsamas, l.139
Lasva	1876	Sealsamas, l.133
Kapera ¹	?	
Loosi	?	
Tüütsmanni	?	
Kahkva	?	
Luuska	?	

¹ 1879/80. õ.-a. kõik loetletud koolid juba töötasid.

Rõuge kihelkond

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tsooru	1812	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.258
Krabi	1815	Sealsamas, l.266
Plaksi	1819	Sealsamas, l.242
Jaanimäe	1829	Sealsamas, l.244
Koke	1829	Sealsamas, l.246
Pressi	1829	Sealsamas, l.240
Kõrgepalu	1830	Sealsamas, l.272
Vana-Kasariit-		
sa	1832	Sealsamas, l.252
Rõuge	1836	Sealsamas, l.280
Saarlase	1840	Sealsamas, l.256
Sänna	1840	Sealsamas, l.260
Vana-Nursi	1840	Sealsamas, l.276
Vastse-Nursi	1841	Sealsamas, l.274
Pindi	1848	Sealsamas, l.278
Vastse-Kasa-		
ritsa	1848	Sealsamas, l.248
Kolepi	1848	Sealsamas, l.250
Saaluse	1851	Sealsamas, l.254
Viitina	1856	Sealsamas, l.262
Järve	1856	Sealsamas, l.260
Luutsniku	1861	Sealsamas, l.282
Rogosi	1876	Sealsamas, l.268
Roosamõisa	1881	Sealsamas, l.264

K a n e p i   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kargemõisa	1786	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.64
Kooraste	1786	Sealsamas, 1.62
Vana-Piigandi	1786	Sealsamas, 1.58
Erastvere	1786	Sealsamas, 1.54
Sõreste	1786	Sealsamas, 1.52
Hurmi	1786	Sealsamas, 1.48
Karaski	1786	Sealsamas, 1.46
Piigandi	1786	Sealsamas, 1.42
Tamme	1786	Sealsamas, 1.40
Valgjärve	1786	Sealsamas, 1.38
Jõksi	1786	Sealsamas, 1.68
Kortsimõisa	1786	Sealsamas, 1.66
Koigera	1842	Sealsamas, 1.56
Heisri	1852	Sealsamas, 1.60
Põlgaste	1860	Sealsamas, 1.50
Erastvere	1874	Sealsamas, 1.70
Kooraste mõi- sakool	1882	Sealsamas, 1.72

Urvaste kihelkond

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Linnamäe	1768	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.20
Urvaste	1777	Sealsamas, l.34
Kobela	1844	KM KO, F 199, M 30
Kiltre	1862	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.4
Möldri	1865	Sealsamas, l.12
Hanni	1869	Sealsamas, l.16
Truuta	1869	Sealsamas, l.32
Lusti ¹	?	
Kauksi	?	
Meose	?	
Liiva	?	
Praasi	?	
Mustja	?	
Kergula	?	
Anne	?	

¹ 1879/80. õ.-a. kõik loetletud koolid juba töötasid.

K a r u l a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kirikukool	1767	ENSV RAKA, f.1297, nim.1, s.-ü.389, l.3
Rebase	1767	Sealsamas, l.3
Jakobi	1767	Sealsamas, l.3
Igaste	1767	Sealsamas, l.3
Kaagjärve	1767	Sealsamas, l.3
Pikkjärve ¹	?	
Patupera	?	
Nigle	?	

---

¹ Pikkjärve kool töötas juba 1842. a., Patupera ja Nigle kool 1863. a.

H a r g l a   k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Hargla köst-		
rikool	1746	ENSV RAKA, f.1295, nim.1, s.-ü.58, l.29
Taheva	1802	ENSV RAKA, f.1295, nim.1, s.-ü.639, l.1
Kalli	1841	ENSV RAKA, f.1295, nim.1, s.-ü.637, l.8
Kirepi	1842	Sealsamas, l.8
Kuutsi	1863	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.99
Laanemetsa	1876	Sealsamas, l.107
Jaanimäe	1877	Sealsamas, l.103
Vastse-Roosa	1879	Sealsamas, l.97
Liiga	1881	Sealsamas, l.58

---

¹ Andmete kogumisel on abistanud üliõpilane L. Must.

V I L J A N D I M A A

P õ l t s a m a a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kaavere	1784	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.179
Aidu	?	
Puiatu	1786	Sealsamas, l.185
Lustivere	1786	Sealsamas, l.177
Rutikvere	1786	Sealsamas, l.189
Umbusi (Uus- Põltsamaa)	1786	Sealsamas, l.171
Annikvere	1786	Sealsamas, l.160
Umbusi (Vana- Põltsamaa)	1786	Sealsamas, l.166
Kalana	1787	Sealsamas, l.193
Võhma	1790	Sealsamas, l.169
Tapiku	1820	Sealsamas, l.191
Kaliküla	1830	Sealsamas, l.175
Kamari	1835	Sealsamas, l.164
Pudivere	1840	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.79, l.99
Põltsamaa (mõisakool)	1844	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.167
Pisisaare	1853	KM KO, F 200, M 2:2, lk. 162
Pajusi (mõi- sakool)	1853	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.197
Kõpu	1863	Sealsamas, l.183

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Lahavere	1864	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.195
Eduardi	1868	"Eesti Postimees" 4.XII 1868, nr. 49
Kütimäe	1873	KM KO, F 200, M 2:2, lk. 170
Paduvere (mõisakool)	1883	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.162
Panastvere	1892	"Postimees" 16. X 1892, nr. 233

K o l g a - J a a n i k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vissuvere		
(Soosaare)	1823	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.95
Odiste	1828	<u>O. Ibius</u> , Koolielust Kolga-Jaanis sada aastat tagasi. "Tee Kommunismile" 11. II 1965, nr. 17
Lätkalu	1837	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.91
Oorgu	1844	Sealsamas, l.93
Kolga-Jaani	1845	Sealsamas, l.87
Oiu	1867	Sealsamas, l.97

¹ Allikad on autorile kätte juhatanud O. Ibius

P i l i s t v e r e k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Venevere	1723	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.264
Laimetsa	1759	Sealsamas, l.230
Tammeküla	1810	Sealsamas, l.248
Vitsijärve	1810	Sealsamas, l.254
Nõmavere	1819	Sealsamas, l.262
Villevere	1820	Sealsamas, l.238
Laeva	1820	Sealsamas, l.236
Kivila	1820	Sealsamas, l.234
Järavere	1827	Sealsamas, l.244
Sagevere	1830	Sealsamas, l.240
Eistvere	1834	Sealsamas, l.242
Kilgevere	1837	Sealsamas, l.246
Lebavere	1838	Sealsamas, l.252
Pilistvere	1838	Sealsamas, l.250
Laimetsa	1858	Sealsamas, l.260
Kirivere	1858	Sealsamas, l.206
Jalametsa	1863	Sealsamas, l.258
Sagevere	1865	Sealsamas, l.272

S u u r e - J a a n i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kabila	1798	Sakalamaa elu. Pärnu, 1936, lk. 135
Aimla	1820	Sealsamas, lk. 124
Kase	1832	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.70
Tillu-Reinu	1874	Sakalamaa elu. Pärnu, 1936, lk. 124
Kasari	1879	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.66
Lahmu ¹	?	
Paju	?	
Epra	?	
Rääka	?	
Toru	?	
Lõhavere	?	
Reegoldi	?	
Enge	?	
Kaansoo	?	
Peraküla	1883	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 118, l.99

¹ 1879/80. õ.-a. kõik loetletud koolid juba töötasid.

Viljandi kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vana-Võidu	1829	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.142
Saarepeedi	1835	Sealsamas, l.140
Pärsti	1836	Sealsamas, l.120
Uusna	1836	Sealsamas, l.144
Risti	1836	Sealsamas, l.148
Tusti	1836	Sealsamas, l.134
Viiratsi	1836	Sealsamas, l.124
Pärimõisa	1837	Sealsamas, l.118
Puiatu	1837	Sealsamas, l.154
Metsküla	1837	Sealsamas, l.150
Kutsari	1837	Sealsamas, l.130
Kuude	1867	Sealsamas, l.132
Kärksi	1868	Sealsamas, l.128
Kalmetu	1877	Sealsamas, l.146
Karula	1881	Sealsamas, l.136
Suure-Kõpu		
(Supsi)	1885	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 120, l.94
Suure-Kõpu		
(Taki)	1896	Sealsamas, l.92

¹ Viljandi ja Kõpu kihelkonna koolid esitatakse koos. Kõpu kihelkond eraldati 1911. aastal.

P a i s t u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Pulleritsu	1833	KM KO, F 116, M 9:1 Märt Mitt, Mälestused. lk. 6
Heimtali	1834	Sealsamas, lk. 7
Morna	1838	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.221
Aidu (Tõlli)	1840	Sealsamas, l.207
Pahovere	1841	Sealsamas, l.225
Tuhalaane	1843	Sealsamas, l.223
Pirmastu	1843	Sealsamas, l.205
Vardi	1853	Sealsamas, l.217
Loodi	1862	Sakalamaa elu. Pärnu, 1936, lk. 48

T a r v a s t u   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Uue-Suislepa	1820	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.293
Välluste	1824	Sealsamas, l.283
Pikru	1825	Sealsamas, l.289
Vooru	1830	Sealsamas, l.295
Vana-Suislepa	1830	Sealsamas, l.291
Kuresaare	1830	Sealsamas, l.297
Mõnnaste	1830	Sealsamas, l.285
Saare	1833	Sealsamas, l.281
Ämmuste	1836	Sealsamas, l.282
Ilissa	1878	<u>E. Priidel</u> , Ado Reinvald. Luuletaja ja talupoeg. Tallinn, 1965, lk. 43

H e l m e   k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Helme	1810	KM KO, F199, M19, lk.54
Lõve	1813	Sealsamas, lk. 54
Kärstna	1823	ENSV RAKA,f.1427,nim.1,s.-ü.57,l.34
Koorküla	1833	KM KO, F 199, M 18, l.63. Vt. <u>K. Ruut</u> , Koorküla vallakooli ajalugu. "Postime- he Lisaleht". Tartu, 1902, lk. 89-96
Riidaja	1833	ENSV RAKA,f.1427,nim.1,s.-ü.57,l.8
Patküla	1839	ENSV RAKA,f.2008,nim.2,s.-ü.14,l.6
Jõgeveste	1847	KM KO, F 199, M 18, lk. 67
Hummuli	1855	Sealsamas, lk.66
Leebiku	1858	Sealsamas, lk.69
Holdre	1858	Sealsamas, lk.63
Taagepera	1869	KM KO, F 199, M 19, lk. 54
Riidaja mõisa- kool	1882	Sealsamas, lk. 34
Riiska tütar- lastekool	1886	ENSV RAKA,f.2008,nim.2,s.-ü.14,l.16

¹ Autorit on abistanud andmete kogumisel üliõpilane E.Kallis.

P Ä R N U M A A

V ä n d r a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Sillaotsa ¹	1832	ENSV RAKA, f.1284, nim.1, s.-ü.406, l.7
Viluvere	1843	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.37
Kadaka	1848	Sealsamas, l.17
Aleksandri	1848	Sealsamas, l.21
Juurikaru	1852	Sealsamas, l.29 ja f.1284, nim.1, s.-ü.406, l.25-26
Lelle	1855	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.37
Saalema	1862	Sealsamas, l.27
Võiera	1865	Sealsamas, l.31 ja f.2008, nim.1, s.-ü.63, l.5
Samliku	1867	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.25
Andresaru	1871	Sealsamas, l.21; vt. ka "Vändra Kaja" 22. XII 1913, nr. 1
Vaki	1877	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.19; vt. ka "Vändra Kaja" 22.XII 1913, nr.1

¹ Sillaotsa kool oli Kadaka kooli eelkäija.

P ä r n u - J a a g u p i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Parasmaa	1818	KM KO, F 199, M 14, lk. 68
Roodi	1836	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.61
Are	1836	Sealsamas, 1.59
Halinga	1836	Sealsamas, 1.57
Vee	1836	Sealsamas, 1.65
Pööravere	1836	Sealsamas, 1.69
Kaisma	1836	Sealsamas, 1.75
Söörike	1836	Sealsamas, 1.73
Enge	1836	Sealsamas, 1.71
Kaelaste	1847	KM KO, F 199, M 14, lk. 69

M i h k l i k i h e l k o n d
(Pärnumaal)

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tamme	1849	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.86
Mihkli	1853	Sealsamas, 1.78
Pikavere	1855	Sealsamas, 1.80
Tammiku	1855	Sealsamas, 1.82
Sõppe	1860	Sealsamas, 1.84

T õ s t a m a a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Soli	1854	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.139
Pootsi	1858	"Perno Postimees" 17.XII 1858, nr.25
Tõstamaa	?	

A u d r u   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kabriste	1840	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.2
Audru	1840	Sealsamas, l.8
Oara	1844	Sealsamas, l.4
Käära	1844	Sealsamas, l.10
Põhara	1848	Sealsamas, l.6
Paluga	1848	Sealsamas, l.12

P ä r n u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kärbu	1825	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.113
Ridalepa	1825	Sealsamas, l.117
Nurme	1825	Sealsamas, l.119
Räägu	1825	Sealsamas, l.121
Uulu	1825	Sealsamas, l.123
Reinse	1843	Sealsamas, l.125
Surju	1867	Sealsamas, l.131
Rääma	1874	Sealsamas, l.123
Tammiste	1875	Sealsamas, l.127

T o r i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Taali	1845	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.152
Selja	1857	Sealsamas, l.146
Levi	1857	Sealsamas, l.148
Viira	1857	Sealsamas, l.150
Tammiste	1875	Sealsamas, l.154
Tori	1885	RAKA Leningradis, f.773, nim.188, s.-ü. 118, l.116

H ä ä d e m e e s t e k i h e l k o n d ¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tahkuranna	1852	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.51
Orajõe	1853	Sealsamas, 1.53
Häädemeeste	1863	Sealsamas, 1.49
Kabli	1896	Pärnumaa. Maateaduslik, tulunduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1930, lk. 341

S a a r d e k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Lavi	1829	<u>E. Nugis</u> , Saarde kihelkond. 1934
Veelikse	1841	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.56, l.107
Ristiküla	1843	Sealsamas, 1.97
Laiksaare	1853	Sealsamas, 1.55
Talli	1866	Sealsamas, 1.109
Kanaküla	1870	Sealsamas, 1.99
Jakobi	1873	Sealsamas, 1.105
Kikepera	1876	Sealsamas, 1.93
Kalita	1877	Sealsamas, 1.95
Kabli	1896	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 118, l.47

¹ Häädemeeste kihelkond eraldus Saarde kihelkonnast 1862.a.

Halliste kihelkond¹

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Uue-Kariste	1803	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.53
Vana-Kariste		
(Maru)	1813	Sealsamas, l.51
Kaarli	1827	Sealsamas, l.58
Kaidi	1833	Sealsamas, l.43
Koolimäe	1834	Sealsamas, l.39
Kamara	1836	Sealsamas, l.37
Penuja	1840	Sealsamas, l.41
Viinamäe	1853	Sealsamas, l.47
Abja	1859	Sealsamas, l.45
Vana-Kariste		
(Muku)	1860	Sealsamas, l.49
Mäeltvalla	1860	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.79, l.100
Kirbla	1864	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.56

¹ Esitatud andmed ei ühti J. Jungi omadega. Vt. J. Jung, Halliste ja Karksi kirikute ja kihelkondade ajalugu. Tartu, 1893.

K a r k s i   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Peraküla	1837	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.108
Pöökleri	1840	Sealsamas, l.112
Karksi	1840	Sealsamas, l.106
Polli	1877	Sealsamas, l.110

S A A R E M A A ¹

J ä m a j a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Iide	1825	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.106
Jämaja	1826	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 458
Lööpõllu	1826	ORKA, f.2013, nim.3, s.-ü.555
Karuste	1855	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.100
Mõntu	1860	Sealsamas, l.103
Mäebe	1861	Sealsamas, l.104
Maantee	1861	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Sääre	1865	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.105
Kaavi	1867	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Vintri	1869	Sealsamas
Tirju	1869	Sealsamas
Torgu	1871	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.107
Kaunispea	?	

¹ Andmed Saaremaa koolide kohta kogus A. Seppel.

A n s e k ü l a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tiinuse	1816	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.46
Tiirimetsa	1816	Sealsamas, 1.45
Salme	1825	Sealsamas, 1.44
Anseküla ¹	?	
Lõmala	1830	Sealsamas, 1.42
Mändjala	1845	Sealsamas, 1.43
Vintri	1865	Sealsamas, 1.40
Kaimri	1870	Sealsamas, 1.41
Abruka (saa- rel)	1879	ORKA, f.2013, nim.3, s.-ü.555

¹ Kool alustas tööd enne 1826. aastat.

K i h e l k o n n a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Austla	1800	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.78
Atla	1800	Sealsamas, 1.56
Pajumõisa ¹	1800	Sealsamas, 1.72
Leedri	1800	Sealsamas, 1.71
Kurevere	1800	Sealsamas, 1.70
Karala	1818	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Undva	1819	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.76
Pilguse	1820	Sealsamas, 1.73
Kehila	1820	Sealsamas, 1.64
Kuralase	1820	Sealsamas, 1.69
Kõõru	1820	Sealsamas, 1.63
Loona	1820	Sealsamas, 1.60
Rootsiküla	1830	Sealsamas, 1.75
Viki	1830	Sealsamas, 1.65
Kõruse	1840	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Kotlandi	1850	Sealsamas
Varpe	1876	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.57
Varkja	1883	Sealsamas, 1.57

¹ Pajumõisa, Leedri ja Kurevere koolide aastad on esitatud umbkaudselt.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vilsandi	1885	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.77
Koimla	1892	Sealsamas, l.67
Riksu	?	
Kulli-Kuuse- metsa	?	
Koovi	?	

K ä r l a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Sõmera	1824	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.30
Paadla	1824	Sealsamas, l.28
Sauvere	1824	Sealsamas, l.26
Kandla	1824	Sealsamas, l.25
Paiküla	1824	Sealsamas, l.24
Oriküla	1828	Sealsamas, l.27
Akjala	1830	Sealsamas, l.21
Hirmuste	1895	Sealsamas, l.29
Irase	?	

M u s t j a l a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vanakubja	1813	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Ninase ¹	1828	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 677
Abula	1828	Sealsamas, lk. 677
Panga	1828	Sealsamas, lk. 677
Vanakubja	1828	Sealsamas, lk. 677
Võhma ²	1828	Sealsamas, lk. 677
Võhma	1828	Sealsamas, lk. 677
Paatsa	1832	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.84
Kugalepa	1866	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Küdemä	1868	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.83
Järise	1874	Sealsamas, l.85

¹ Koolid, mille asutamise aastaks on märgitud 1828, võisid töötada juba varem. Täpsemad andmed puuduvad.

² Võhma külas töötas kaks kooli.

K a a r m a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Randvere	1817	ORKA, f. 2013, nim. 3, s.-ü. 555
Kiratsi	1825	RAKA Leningradis, f. 733, nim. 188, s.-ü. 117, l. 30
Praakli	1830	ORKA, f. 1108, nim. 4, s.-ü. 1279 ja 1299
Kaarma	1846	Sealsamas
Hübja	1850	RAKA Leningradis, f. 733, nim. 188, s.-ü. 117, l. 19
Pähkla	1850	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 509
Aste	1870	RAKA Leningradis, f. 733, nim. 188, s.-ü. 117, l. 16
Meedla	1877	Sealsamas, l. 18
Keskvere	1881	Sealsamas, l. 97

P ü h a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tõlluste	1765	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.38
Sandla	1819	Sealsamas, l.39
Ilpla	1821	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 730
Laadjala		RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü.
(Putla)	1834	117, l.34
Kõljala	1835	Sealsamas, l.33
Sagariste	1849	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Kailuka	1887	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.32
Vätta	?	

K a r j a   k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Metsküla ¹	1824	ORKA, f.2013, nim.3, s.-ü.555
Räägi	1826	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.93
Aruste	1826	Sealsamas, l.86
Koikla	1826	ORKA, f.2013, nim.3, s.-ü.555
Jõiste	1826	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Purtsa	1828	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.92
Pamma	1828	Sealsamas, l.88
Pammana	1836	Sealsamas, l.91
Ratla	1845	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299
Leisi	1861	Sealsamas
Lauga	1870	Sealsamas
Metsküla	1881	Sealsamas
Triigi	1882	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.94
Nihatu	1890	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299

¹ Metskülas töötas kaks kooli.

J a a n i k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Maasi	1844	ORKA, f. 2013, nim. 3, s. -ü. 555
Liiglaskeema	1844	ORKA, f. 1108, nim. 4, s. -ü. 1279 ja 1299
Kavandi	1846	Sealsamas
Raugi ¹	1849	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 482
Tagavere	1849	Sealsamas, lk. 482
Hindu	1849	Sealsamas, lk. 482
Taaliku	1849	Sealsamas, lk. 482
Välja	1849	Sealsamas, lk. 482
Jaani	1850	Sealsamas, lk. 482
Niidumõisa	1850	Sealsamas, lk. 482
Imavere	1850	Sealsamas, lk. 482
Randküla	1850	Sealsamas, lk. 482
Pahila	1851	ORKA, f. 1108, nim. 4, s. -ü. 1279 ja 1299
Pulli	1870	RAKA Leningradis, f. 733, nim. 188, s. -ü. 117, l. 98
Õõriku	1874	ORKA, f. 1108, nim. 4, s. -ü. 1279 ja 1299

¹ Kõik koolid, mille asutamise aastaks on märgitud 1849 ja 1850, võisid töötada ka varem. Täpsemad andmed puuduvad.

P ö i d e k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Pöide	1823	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 706
Kahtla ¹	1836	Sealsamas, lk. 706
Keskvere	1836	Sealsamas, lk. 706
Kingli	1836	Sealsamas, lk. 706
Koigi	1836	Sealsamas, lk. 706
Kõigusti	1836	Sealsamas, lk. 706
Tumala	1836	Sealsamas, lk. 706
Uuemõisa	1836	Sealsamas, lk. 706
Laimjala	1836	Sealsamas, lk. 706
Maasi	1836	Sealsamas, lk. 706
Orissaare	1836	Sealsamas, lk. 706
Otimõisa	1836	Sealsamas, lk. 706
Reinumõisa	1836	Sealsamas, lk. 706
Kahutsi	1840	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-f 117, l.96
Pulli	1870	Sealsamas, l.95
Audla	1873	ENSV RAKA, f.1200, nim.1, s.-
Ihumetsa	1873	Sealsamas, l.109

¹ Koolid, mille asutamise aastaks on märgitud 1836, võisid töötada ka varem.

V a l j a l a k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Jürsi ¹	1824	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 781
Siiksaare	1824	Sealsamas, lk. 781
Lööne	1824	Sealsamas, lk. 781
Tõnija (Rõõsa)	1824	Sealsamas, lk. 781
Haeska	1824	Sealsamas, lk. 781
Kõnnu	1837	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.49
Pahna	1877	Sealsamas, l.55
Koksi	1882	ORKA, f.1108, nim.4, s.-ü.1279 ja 1299

M u h u k i h e l k o n d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vanamõisa	1869	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.108
Soonda	1870	Sealsamas, l.111
Koguva	1872	Sealsamas, l.109
Kapi	1873	Sealsamas, l.110

¹ Esimesed viis kooli võisid töötada ka varem, täpsemad andmed puuduvad.

K I H E L K O N N A K O O L I D

P Õ H J A - E E S T I

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Simuna	1836	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1945, l.66
Jõhvi	1852	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1942, l.17 Vt. ka "Perno Postimees" 23. I 1865, nr.4
Jüri ¹	1858	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.529:4, l.44
Iisaku	1868	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1942, l.105 : Vt. ka "Eesti Postimees" 5.III 1875, nr.10
Vaivara	1869	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.539:7, l.2
Pikaristi (Viru-Nigu- la)	1871	"Eesti Postimees" 4. VII 1873, nr. 27
Hanila	1872	ENSV RAKA, f.854, nim.1, s.-ü.1938, l.13
Türi ²	1872	ENSV RAKA, f.1237, nim.1, s.-ü.30, l.3-4
Koeru	1873	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.543:5, l.19 Vt. ka "Eesti Postimees" 28.II 1873, nr.9
Väike-Maarja	1873	Väike-Maarja kihelkonnakool praegune algkool 1873-1923. Rakvere /1923/, lk.8

¹ Töötas ainult 1865. aastani. ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.8.

² Mõnedes allikates on asutamise ajaks märgitud ka 1874. a. Vt. ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.73.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Ambla	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.61 Vt. ka "Eesti Postimees" 26. VI 1874, nr. 26 ja "Eesti Postimees" 10.IX 1875, nr. 37
Harju-Jaani	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.44 Vt. ka "Eesti Postimees" 25. IX 1874, nr. 39
Viru-Jaagupi	1874	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.545:5, l.16
Mihkli	1879	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.550:5, l.10
Karuse	1886	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.557:5, l.70
Türi tütarlas- te kihelkon- nakool	1880	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.551:5, l.97
Lihula elemen- taarkool	1847	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.507:10, l.96
Toila elemen- taarkool	1865	ENSV RAKA, f.1187, nim.2, s.-ü.535:12, l.164

L Õ U N A - E E S T I

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kanepi	1804	ENSV RAKA, f.2008, nim.2, s.-ü.22, l.2
Otepää ¹	1807	ENSV RAKA, f.1197, nim.1, s.-ü.286:8, l.63-67 ja f.1260, nim.1, s.-ü.63, l.111-113
Torma	1820	ENSV RAKA, f.2008, nim.2, s.-ü.22, l.1
Pärnu-Jaagupi	1822	Sealsamas, l.2
Laiuse	1822	Sealsamas, l.1
Audru	1823	Sealsamas, l.1
Palamuse	1824	Sealsamas, l.2
Suure-Jaani	1825	Sealsamas, l.1-2
Saarde ²	1828	Sealsamas, l.2
Hargla	1829	ENSV RAKA, f.1295, nim.1, s.-ü.637, l.1
Kodavere	1829	ENSV RAKA, f.2008, nim.2, s.-ü.22, l.2
Sangaste	1832	Sealsamas, l.1
Põlva	1833	Sealsamas, l.1
Vastseliina	1833	Sealsamas, l.2
Vändra	1833	Sealsamas, l.1-2

¹ Otepää kihelkonnakooli asutamise aasta on autorile kätte juhatanud H. Mägi.

² Suleti 1830. a. 'Avati uuesti 1853, vt. E. Nugis, Saarde kihelkond. 1934.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Põltsamaa	1835	<u>Jüri Reinthal</u> , Põltsamaa õpetaja Carl Peter Lutwig Maurach. Põltsamaa, 1902, lk. 11
Tõstamaa	1842	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 56, l. 143
Tarvastu	1843	<u>M. Jürmann</u> , Tarvastu kiriku mälestusraamat. Tartu, 1901, lk. 14
Nõo	1844	/O. Landberg/ Nõo kool aastail 1686 - 1920. Nõo Keskkool. Tartu, 1966, lk. 9
Puhja	1844	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 53, l. 103
Rannu	1844	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 54, l. 114
Rõngu	1844	Sealsamas, l. 137
Urvaste	1844	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 58, l. 32
Rõuge	1846	Sealsamas, l. 284
Võnnu ¹	1847	L. Rootsmäe kiri autorile 9. XI 1969. a.
Tartu-Maarja	1851	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 54, l. 32
Kambja	1852	<u>J. Rennit</u> , Mis räägivad Kambja kiriku- raamatud Kambja kirikust ja kogudusest. Jurjev, 1899

¹ Siiani on arvatud, et Võnnu kihelkonnakool asutati 1858. a. Vt. August Eduard Ein, Lühike ülevaade Vonnu-Jakobi ev. lut. usu kiriku ja kihelkonna elust-olust. Tartu, 1932, lk. 26

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Äksi ¹	1852	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.53, l.73
Räpina	1854	Läti NSV RAKA, f.214, nim.1, s.-ü.528 (IV), l.129
Paistu	1854	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.227; f.1286, nim.1, s.-ü.251, l.1. Vt. ka "Eesti Postimees" 24. V 1867, nr. 21 ja <u>M. Lipp</u> , Hans Wühner. Eesti Kultura II. Tartu, 1913, lk. 93
Pilistvere	1854	ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.79, l.162
Helme ²	1856	Sealsamas, l.211
Halliste ³	1857	"Perno Postimees" 24. IX 1858, nr. 15
Kolga-Jaani ⁴	1858	<u>O. Ibius</u> , Koolielust Kolga-Jaanis sada aastat tagasi. "Tee Kommunismile" 11. II 1965, nr. 17

¹ M. Lipp kirjutab, nagu oleks kihelkonnakool asutatud peale O. W. Masingu tulekut (1815) Äksisse. Vt. M. Lipp, Kodumaa kiriku ja hariduse lugu. Toine raamat. Toine anne. Jurjev, 1899, lk. 78. O. W. Masing säärast teadet ei kinnita. Oma "Marahva Näddala Lehes" 19. juulil 1822. a. teatas ta, et nimetatud aastal töötas Tartu praostkonnas ainult Torma kihelkonnakool.

² Sama teadet kinnitab kooli kroonika. Vt. KM KO, F 199, M 19, l.52 L. Tamman, Ajalooline traditsioon Helme kihelkonnast. 1926; "Perno Postimees" 24. IX 1858, nr. 15 teatab Helme kihelkonnakooli avamisest 1857. aastal.

³ Kihelkonnakooli asutamisaastaks peetakse ka 1856. a. Vt. J. Jung, Halliste ja Karksi kirikute ja kihelkondade ajalugu. Tartu, 1893, lk. 33.

⁴ Nimetatud Eesti Seltsile saadetud andmete põhjal võib oletada, et kool alustas tegevust 1859. a. Vt. ENSV RAKA, f.2569, nim.1, s.-ü.78, l.135.

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kursi	1858	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 54, l. 205
Viljandi	1860	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 57, l. 156
Karksi	1873	Sealsamas, l. 114
Pärnu-Elisa-		
beti	1875	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 56, l. 133
Tori	1875	"Eesti Postimees" 12. II 1875, nr. 8
Mihkli	1879	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 56, l. 88

T ü t a r l a s t e
k i h e l k o n n a k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Põlva	1857	<u>G. Schwartz</u> , Die Mädchenparochialschule zu Pölwe. Dorpat, 1876, lk. 4
Paistu	1871	"Eesti Postimees" 29. XI 1872, nr. 48
Põltsamaa	1873	"Eesti Postimees" 5. IX 1873, nr. 36
Rõuge	1875	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 58, l. 286. Vt. ka <u>O. Samsonov</u> , Zur Frage der Errichtung von Mädchenparochialschulen in unserem Lande. Dorpat, 1875, lk. 4
Tarvastu	1875	ENSV RAKA, f. 1427, nim. 1, s. -ü. 57, l. 279. Vt. ka "Eesti Postimees" 21. I 1876, nr. 3

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Võnnu erakool	1876	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.52, l.50
Helme	1880	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.57, l.32
Pala tütarlas- tekool (Ko- davere ki- helkonnas)	1882	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.54, l.179
Kanepi	1882	ENSV RAKA, f.1427, nim.1, s.-ü.58, l.76

S A A R E M A A

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kihelkonna	1823	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 577
Pöide	1823	Sealsamas, lk. 706
Mustjala	1823	Sealsamas, lk. 678
Kärla	1824	RAKA Leningradis, f.733, nim.188, s.-ü. 117, l.13
Muhu	1824	Sealsamas, l.14
Anseküla	1826	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 458
Jämaja	1826	Sealsamas, lk. 458
Püha	1826	Sealsamas, lk. 731
Karja	1826	ORKA, f.2013, nim.3, s.-ü.555
Valjala	1839	Saaremaa. Maateaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus. Tartu, 1934, lk. 224
Jaani	1866	Sealsamas, lk. 482

VENE ÕIGEUSU

KOOLID

V I R U M A A

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Rakvere kihel- konnakool	1872	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губернии. За 1895/96 учебный год, lk. 90
Kukruse abi- kool	1896	Sealsamas, lk.102

J Ä R V A M A A

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Paide kihel- konnakool	1860	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 92
Kangro abi- kool	1891	Sealsamas, lk.92

H A R J U M A A

V e n e õ i g e u s u
k i h e l k o n n a k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Aruküla	1873	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 90
Vahastu	1879	Sealsamas, lk. 94
Risti	1886	Sealsamas, lk. 94
Juuru	1893	Sealsamas, lk. 98
Leesi	1896	Sealsamas, lk. 88

V e n e õ i g e u s u a b i k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kostivere	1873	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 90
Nõva	1886	Sealsamas, lk. 94
Suur-Pakri	1886	Sealsamas, lk. 92
Salutaguse	1887	Sealsamas, lk. 98
Kiriku	1888	Sealsamas, lk. 94
Mahtra	1888	Sealsamas, lk. 98
Kasvandu	1889	Sealsamas, lk. 98
Pahtla	1895	Sealsamas, lk. 98

L Ä Ä N E M A A

V e n e õ i g e u s u
k i h e l k o n n a k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Kullamaa	1846	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 102
Hullo	1860	Sealsamas, lk. 100
Lihula	1883	Sealsamas, lk. 96
Tõusi	1884	Sealsamas, lk. 96
Velise	1884	Sealsamas, lk. 98
Lehtma	1885	Sealsamas, lk. 92
Väike-Lähtru	1886	Sealsamas, lk. 94
Märjamaa	1886	Sealsamas, lk. 98
Uue-Virtsu	1890	Sealsamas, lk. 96
Kuri	1890	Sealsamas, lk. 100
Kõrgesaare	1891	Sealsamas, lk. 100

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vatla	1884	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 96
Kurisu	1884	Sealsamas, lk. 100
Metsküla	1885	Sealsamas, lk. 96
Paatalu	1885	Sealsamas, lk. 96
Ülendi	1885	Sealsamas, lk. 100
Mudaste	1885	Sealsamas, lk. 100
Aruküla	1885	Sealsamas, lk. 100
Sakla	1885	Sealsamas, lk. 100
Rannaküla	1886	Sealsamas, lk. 92
Hardu	1886	Sealsamas, lk. 94
Enivere	1886	Sealsamas, lk. 94
Mõisaküla	1886	Sealsamas, lk. 98
Kasti	1886	Sealsamas, lk. 98
Ohukotsu	1886	Sealsamas, lk. 98
Vigala	1886	Sealsamas, lk. 98
Vaku	1886	Sealsamas, lk. 100
Kurissoo	1886	Sealsamas, lk. 100
Vaikna	1886	Sealsamas, lk. 102
Kukruse	1896	Sealsamas, lk. 102

TARTUMA A

Vene õigeusu
kihelkonnakoolid

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Nina	1847	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 56
Tartu	1848	Sealsamas, lk. 48
Laiuse	1849	Sealsamas, lk. 54
Ilmjärve	1851	Sealsamas, lk. 50
Piirisaare	1854	Sealsamas, lk. 56
Kärkna	1866	Sealsamas, lk. 58
Lohusuu	1869	Sealsamas, lk. 56
Saduküla	1871	Sealsamas, lk. 58
Vana-Prangli	1873	Sealsamas, lk. 48
Puhja	1873	Sealsamas, lk. 50
Rõngu	1873	Sealsamas, lk. 52
Vana-Nõo	1873	Sealsamas, lk. 50
Võnnu	1878	Sealsamas, lk. 48
Saare	1879	Sealsamas, lk. 56
Rannu	1894	Sealsamas, lk. 52
Vana-Prangli tütarlaste kihelkonna- kool	1890	Sealsamas, lk. 48

Vene õigeusu abikoolid

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Puhja	1852	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 50
Tagula	1858	Sealsamas, lk. 54
Välgi	1859	Sealsamas, lk. 56
Lau	1861	Sealsamas, lk. 50
Valguta	1861	Sealsamas, lk. 52
Konguta	1864	Sealsamas, lk. 50
Tähkvere	1864	Sealsamas, lk. 54
Kurevere	1865	Sealsamas, lk. 50
Sangaste	1866	Sealsamas, lk. 54
Aru	1867	Sealsamas, lk. 50
Ilmjärve	1874	Sealsamas, lk. 50
Tabivere	1877	Sealsamas, lk. 58
Puka poiste		
abikool	1881	Sealsamas, lk. 50
Kaarepera	1882	Sealsamas, lk. 58
Lohusuu	1884	Sealsamas, lk. 56
Koimula	1884	Sealsamas, lk. 56
Metsküla	1885	Sealsamas, lk. 56
Palupera	1885	Sealsamas, lk. 54
Rootsi	1885	Sealsamas, lk. 56
Puka tütarlas-		
te abikool	1885	Sealsamas, lk. 50

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Pringi	1886	Sealsamas, lk. 50
Nina	1886	Sealsamas, lk. 56
Kassivere	1890	Sealsamas, lk. 58
Kolkja	1894	Sealsamas, lk. 56

V Ö R U M A A

Vene õigeusu
kihelkonnakoolid

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Plaani	1846	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 24
Võru poiste kihelkonna-		
kool	1850	Sealsamas, lk. 22
Kähri	1851	Sealsamas, lk. 28
Mõniste	1856	Sealsamas, lk. 26
Laanemetsa	1856	Sealsamas, lk. 28
Kraavi	1870	Sealsamas, lk. 28
Räpina	1885	Sealsamas, lk. 24
Karula 2-klas- siline ki- helkonna-		
kool	1885	Sealsamas, lk. 26
Karula tütar- laste kihel- konnakool		
	1883	Sealsamas, lk. 26
Võru tütarlas- te kihelkon- nakool		
	1885	Sealsamas, lk. 22

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Räpina tütarlaste kihelkonnakool	1885	Sealsamas, lk. 24
Kaika	1896	Sealsamas, lk. 26

V e n e õ i g e u s u a b i k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Tsolgo	1848	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 24
Koiküla	1853	Sealsamas, lk. 28
Taheva	1853	Sealsamas, lk. 28
Palomõisa	1853	Sealsamas, lk. 28
Reidle	1854	Sealsamas, lk. 28
Kõrgepalu	1855	Sealsamas, lk. 26
Kaagri	1855	Sealsamas, lk. 28
Igaste	1863	Sealsamas, lk. 26
Kaagjärve	1863	Sealsamas, lk. 26
Võõbsu	1868	Sealsamas, lk. 24
Nursi	1872	Sealsamas, lk. 24
Kossa	1877	Sealsamas, lk. 24
Meeksi	1882	Sealsamas, lk. 24
Räpina	1894	Sealsamas, lk. 24
Vana-Roosa	1896	Sealsamas, lk. 26

V I L J A N D I M A A

V e n e õ i g e u s u
k i h e l k o n n a k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Võisiku	1848	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 44
Olustvere	1849	Sealsamas, lk. 46
Põltsamaa	1850	Sealsamas, lk. 44
Viljandi	1850	Sealsamas, lk. 42
Tuhalaane	1859	Sealsamas, lk. 48
Arusaare	1859	Sealsamas, lk. 40
Tõrva	1879	Sealsamas, lk. 54
Vana-Suislepa	1880	Sealsamas, lk. 46
Vana-Tänassil-		
ma	1895	Sealsamas, lk. 42

V e n e õ i g e u s u a b i k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Епра	1851	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 46
Anikatsi	1851	Sealsamas, lk. 48
Taevere	1851	Sealsamas, lk. 46

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Vastemõisa		
(Põhjaka)	1851	Sealsamas, lk. 46
Sagevere	1852	Sealsamas, lk. 40
Laeva	1852	Sealsamas, lk. 40
Kabala	1852	Sealsamas, lk. 40
Neanurme	1853	Sealsamas, lk. 44
Adavere	1853	Sealsamas, lk. 44
Lalsi	1853	Sealsamas, lk. 44
Lätkalu	1853	Sealsamas, lk. 44
Kaavere	1853	Sealsamas, lk. 44
Lustivere	1853	Sealsamas, lk. 44
Õisu	1855	Sealsamas, lk. 42
Holstre	1856	Sealsamas, lk. 42
Aidu	1858	Sealsamas, lk. 48
Väike-Kõpu	1859	Sealsamas, lk. 42
Kärstna	1861	Sealsamas, lk. 46
Leie	1862	Sealsamas, lk. 44
Olustvere	1862	Sealsamas, lk. 46
Nõmavere	1871	Sealsamas, lk. 46
Pajusi	1878	Sealsamas, lk. 46
Saaremõisa	1879	Sealsamas, lk. 46
Vastemõisa	1890	Sealsamas, lk. 46

P Ä R N U M A A

V e n e õ i g e u s u
k i h e l k o n n a k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Nuia	1847	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 42
Kilingi	1848	Sealsamas, lk. 32
Kihnu	1849	Sealsamas, lk. 36
Kalli	1850	Sealsamas, lk. 34
Uruste	1850	Sealsamas, lk. 38
Sindi	1851	Sealsamas, lk. 36
Penuja	1853	Sealsamas, lk. 42
Polli	1854	Sealsamas, lk. 42
Pöögle	1857	Sealsamas, lk. 44
Pootsi	1863	Sealsamas, lk. 34
Seli	1864	Sealsamas, lk. 34
Uduvere	1866	Sealsamas, lk. 40
Tori	1868	Sealsamas, lk. 36
Lelle	1868	Sealsamas, lk. 38
Vana-Vändra	1868	Sealsamas, lk. 40
Tahkuranna	1873	Sealsamas, lk. 36
Häädemeeste	1874	Sealsamas, lk. 30
Jööpre	1878	Sealsamas, lk. 32
Kergu	1878	Sealsamas, lk. 38

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Surju	1895	Sealsamas, lk. 36
Urissaare	1896	Sealsamas, lk. 32
Kastna	1896	Sealsamas, lk. 34

V e n e õ i g e u s u a b i k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Jäsala	1848	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 38
Enge-Uduvere	1848	Sealsamas, lk. 40
Võiste	1851	Sealsamas, lk. 36
Vana-Vändra	1852	Sealsamas, lk. 40
Tühjasmaa	1852	Sealsamas, lk. 40
Viluvere	1852	Sealsamas, lk. 40
Lelle	1853	Sealsamas, lk. 38
Riisa	1853	Sealsamas, lk. 36
Käru	1854	Sealsamas, lk. 38
Aru	1854	Sealsamas, lk. 40
Häädemeeste	1855	Sealsamas, lk. 30
Kaisma	1858	Sealsamas, lk. 38
Reiu	1859	Sealsamas, lk. 30
Kärbu	1865	Sealsamas, lk. 38
Lindi	1865	Sealsamas, lk. 38

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Rabavere	1866	Sealsamas, lk. 34
Kalli	1867	Sealsamas, lk. 34
Soeva	1867	Sealsamas, lk. 34
Seli	1870	Sealsamas, lk. 34
Suigu	1870	Sealsamas, lk. 36
Koti	1873	Sealsamas, lk. 34
Jõõpre	1875	Sealsamas, lk. 32
Tõstamaa	1876	Sealsamas, lk. 34
Nedremaa	1878	Sealsamas, lk. 34
Kihnu	1878	Sealsamas, lk. 36
Ranna	1879	Sealsamas, lk. 36
Saarde	1881	Sealsamas, lk. 32
Soomra	1881	Sealsamas, lk. 38
Pärnu	1884	Sealsamas, lk. 30
Kabli	1884	Sealsamas, lk. 30
Padina	1885	Sealsamas, lk. 30
Jäärja	1891	Sealsamas, lk. 32
Murru	1894	Sealsamas, lk. 32

S A A R E M A A

V e n e õ i g e u s u
k i h e l k o n n a k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Uuemõisa	1847	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 70
Tiirimetsa	1850	Sealsamas, lk. 60
Hellamaa	1850	Sealsamas, lk. 62
Kahtla	1850	Sealsamas, lk. 68
Muhu	1850	Sealsamas, lk. 68
Mõnnuste	1851	Sealsamas, lk. 64
Leisi	1851	Sealsamas, lk. 66
Piila	1852	Sealsamas, lk. 64
Reomäe	1858	Sealsamas, lk. 72
Torgu	1860	Sealsamas, lk. 74
Kuressaare	1872	Sealsamas, lk. 60
Mustjala	1873	Sealsamas, lk. 70
Lümända	1875	Sealsamas, lk. 66

V e n e õ i g e u s u a b i k o o l i d

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Paju-Kurdla	1846	Ведомость о православных народных училищах прибалтийских губерний. За 1895/96 учебный год, lk. 68
Paadla	1847	Sealsamas, lk. 64
Kaarmise	1847	Sealsamas, lk. 66
Kanisaare	1847	Sealsamas, lk. 72
Rahula	1847	Sealsamas, lk. 72
Kahutsi	1847	Sealsamas, lk. 72
Saare	1847	Sealsamas, lk. 72
Pidula	1848	Sealsamas, lk. 68
Randvere	1849	Sealsamas, lk. 68
Kugalepa	1849	Sealsamas, lk. 70
Randvere (Kaarma- Suur)	1850	Sealsamas, lk. 60
Pähkla	1850	Sealsamas, lk. 60
Küdema	1850	Sealsamas, lk. 70
Võlla	1851	Sealsamas, lk. 62
Simiste	1851	Sealsamas, lk. 62
Võhma	1851	Sealsamas, lk. 62
Tagavere	1851	Sealsamas, lk. 62
Liigalaskma	1851	Sealsamas, lk. 64
Kavandi	1851	Sealsamas, lk. 64
Kaisvere	1851	Sealsamas, lk. 64
Panga	1851	Sealsamas, lk. 70

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Nõmmküla	1851	Sealsamas, lk. 70
Metsküla	1854	Sealsamas, lk. 66
Keskvere	1855	Sealsamas, lk. 72
Õeste	1856	Sealsamas, lk. 66
Koikla	1859	Sealsamas, lk. 66
Abula	1861	Sealsamas, lk. 70
Purtsa	1863	Sealsamas, lk. 64
Linnuse	1863	Sealsamas, lk. 70
Igaküla	1863	Sealsamas, lk. 70
Metsküla	1865	Sealsamas, lk. 66
Sassi	1867	Sealsamas, lk. 68
Sauvere	1869	Sealsamas, lk. 66
Karala	1872	Sealsamas, lk. 63
Mustjala	1873	Sealsamas, lk. 70
Muiküla	1878	Sealsamas, lk. 70
Võiküla	1878	Sealsamas, lk. 62
Laugu	1879	Sealsamas, lk. 68
Abruka	1880	Sealsamas, lk. 62
Kapra	1881	Sealsamas, lk. 72
Kantsi	1882	Sealsamas, lk. 62
Kesselaid	1882	Sealsamas, lk. 62
Upa	1883	Sealsamas, lk. 60
Rõõsa	1883	Sealsamas, lk. 68
Nurme	1883	Sealsamas, lk. 70

Kool	Asutamise aasta	Kasutatud allikas
Gotlandi	1887	Sealsamas, lk. 66
Vana-Löve	1889	Sealsamas, lk. 72
Nihatu	1891	Sealsamas, lk. 68
Nasva	1892	Sealsamas, lk. 60

K a s u t a t u d l ü h e n d i d

- ENSV RAKA - Eesti NSV Riiklik Ajaloo Keskarhiiv (Tartus)
- ORKA - Eesti NSV Oktoobrirevolutsiooni ja Sotsia-
listliku Ülesehitustöö Riiklik Arhiiv (Tal-
linnas)
- TLA - Tallinna Linna Riiklik Arhiiv
- Läti NSV RAKA - Läti NSV Riiklik Ajaloo Keskarhiiv (Riias)
- KM KO - Eesti NSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kir-
jandusmuuseumi käsikirjade osakond (Tartus)

S I S U K O R D

	lk.
Saatets	3
PÕHJA-EESTI (EESTIMAA KUBERMANGU) KÜLAKOOLID	8
V i r u m a a	9
Vaivara kihelkond	9
Jõhvi (Iisaku) kihelkond	10
Lüganuse kihelkond	11
Viru-Nigula kihelkond	12
Haljala kihelkond	13
Kadrina kihelkond	14
Rakvere kihelkond	15
Viru-Jaagupi kihelkond	16
Väike-Maarja kihelkond	17
Simuna kihelkond	18
J ä r v a m a a	19
Ambla kihelkond	19
Järva-Madise kihelkond	20
Järva-Jaani kihelkond	21
Koeru kihelkond	22
Peetri kihelkond	23
Paide ja Anna kihelkond	24
Türi kihelkond	25
H a r j u m a a	26
Kuusalu kihelkond	26
Jõelähtme kihelkond	27

Harju-Jaani kihelkond	28
Jüri kihelkond	29
Kose kihelkond	30
Juuru kihelkond	31
Rapla kihelkond	32
Hageri kihelkond	33
Keila kihelkond	34
Nissi kihelkond	35
Harju-Madise ja Risti kihelkond	36
L ä ä n e m a a	37
Märjamaa kihelkond	37
Kullamaa kihelkond	38
Vigala kihelkond	39
Mihkli kihelkond	39
Hanila ja Varbla kihelkond	40
Karuse kihelkond	40
Lihula ja Kirbla kihelkond	41
Martna kihelkond	42
Ridala kihelkond	43
Lääne-Nigula kihelkond	44
Noarootsi kihelkond	45
Pühalepa kihelkond	46
Reigi kihelkond	46
Käina kihelkond	47
Emmaste kihelkond	47

	lk.
LÖUNA-EESTI (LIIVIMAA KUBERMANGU) KÜLAKOOLID	48
T a r t u m a a	49
Torma kihelkond	49
Laiuse kihelkond	50
Palamuse kihelkond	51
Kursi kihelkond	52
Äksi kihelkond	53
Maarja-Magdaleena kihelkond	54
Tartu-Maarja kihelkond.....	55
Kodavere kihelkond	56
Võnnu kihelkond	58
Kambja kihelkond	59
Nõo kihelkond	60
Puhja kihelkond	61
Rannu kihelkond	61
Rõngu kihelkond	62
Otepää kihelkond	63
Sangaste kihelkond	64
V ö r u m a a	65
Põlva kihelkond	65
Räpina kihelkond	66
Vastseliina kihelkond	67
Rõuge kihelkond	68
Kanepi kihelkond	69
Urvaste kihelkond	70
Karula kihelkond	71

	lk.
Hargla kihelkond	72
V i l j a n d i m a a	73
Põltsamaa kihelkond	73
Kolga-Jaani kihelkond	74
Pilistvere kihelkond	75
Suure-Jaani kihelkond	76
Viljandi kihelkond	77
Paistu kihelkond	78
Tarvastu kihelkond	79
Helme kihelkond	80
P ä r n u m a a	81
Vändra kihelkond	81
Pärnu-Jaagupi kihelkond	82
Mihkli kihelkond (Pärnumaal)	82
Tõstamaa kihelkond	83
Audru kihelkond	83
Pärnu kihelkond	84
Tori kihelkond	84
Häädemeeste kihelkond	85
Saarde kihelkond	85
Halliste kihelkond	86
Karksi kihelkond	87
S a a r e m a a	88
Jämaja kihelkond	88
Anseküla kihelkond	89
Kihelkonna kihelkond	90

	lk.
Kärla kihelkond	91
Mustjala kihelkond	92
Kaarma kihelkond	93
Püha kihelkond	94
Karja kihelkond	95
Jaani kihelkond	96
Pöide kihelkond	97
Valjala kihelkond	98
Muhu kihelkond:	98
KIHELKONNAKOOLID	99
Põhja-Eesti	100
Lõuna-Eesti	102
Saaremaa	107
VEENE ÕIGEUSU KOOLID	108
Virumaa	109
Järvamaa	109
Harjumaa	110
Läänemaa	111
Tartumaa	113
Võrumaa	116
Viljandimaa	118
Pärnumaa	120
Saaremaa	123
Kasutatud lühendid	127

15 kop.

A

30497

76308

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00493630 0